

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 428
Субота, 13 март 1960 год.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

АЛИ, КАД ЈЕ ЗАПЛИВАО...

ШТ... АЈКУЛА! У ЈЕЗЕРУ ПО КОМЕ СУ ДЕЦА ПУШТАЛА ЛАЂЕ ОД ПАПИРА!

ИМА ДВА НАЧИНА ДА СЕ АЈКУЛА ОТЕРА! ЈЕДАН ЈЕ... ЛУПАТИ ПО ВОДИ И УПЛАШИТИ ЈЕ! АЛИ ИЗГЛЕДА ДА ТО КОД ОВЕ НЕ ПОМАЖЕ!

У ЈЕЗЕРУ У СРЕД ПАРКА У ГОДИНИ 2554. ФЛАША ГОНИ ЈЕДНА АЈКУЛА...

КРУЖИ ОКО МЕНЕ... КАКО БИ БИЛО ДА СЕ НАМИНИМ МОТВИМ...

ДОЛАЗИ! НИСАМ ЈЕ ПРЕВАРИО... БАШ СЕ НАВРЗЛА НА МЕНЕ!

НЕМАМ ВИШЕ ВРЕМЕНА ЗА СТРАТЕГИЈУ! МОРАМ СЕ С ЊОМ СУОЧИТИ...

ОБУ АЈКУЛУ ОЧИГЛЕДНО НИКАД НИЈЕ УДАРИО ПО ЊУШЦИ! ИПАК, БИЋЕ БОЉЕ ДА ИЗИЂЕМ ИЗ ВОДЕ! МОЖЕ СЕ ВРАТИТИ С ДРУШТВОМ!

ПОМОЋ! ГОДИНА 2554 ПУНА ЈЕ ИЗМЕНАЊЕЊА! КОЈЕ ЛИ ЈЕ СЛЕДЕЋЕ!

НАЈ-ПРЕ НОГАМА!

ДЕЈЛ! АЛИГАТОР ПРЕД НОМ! НЕМОГУЋНО! ПА ЈА САМ ЈЕ ОСТАВИО У 20-ОМ ВЕКУ!

ХВАЛА КОСМОСУ! МОРА ДА СТЕ ДОБИЛИ МОЈЕ ПИСМО У БОЦИ!

ПИСМО! ОНДА ОВО НИЈЕ ДЕЈЛ! МОРА ДА ЈЕ 'ЕЛДА'! ОНА КОЈА ЈЕ ПОСЛАЛА ГИСМО!

... АЛИ, ПРИЧЕКАЈЕМО С ПРЕТСТАВЉАЊЕМ... ИМА ПРЕЦИХ ПОСЛОВА!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У ОВОМ БРОЈУ:

- ПОХОДИ ЦИНГИС КАНА
- ЦРНИ ЈАГУАР
- И ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Чардак ни на небу ни на земљи, Трећи на планини.

ПРАСТАРО САОБРАЋАЈНО СРЕДСТВО

Прве клизаљке које су људи везали за ноге биле су од костију, тачније речено од цеваница или ребара говеда и коња. Човек их је изумео још у старије камено доба, како показују многобројни налази у Сеперној и Средњој Европи. Нигде није нађено више коштаних клизаљки него у насељима поред река, чије су куће грађене на дрвеном кољу. Зими, кад се вода смрзне, служиле су клизаљке као превозно средство. Клизачи су се ослањали о штапове са заштићеним врховима и тако се кретали.

У 12 веку дански историчар, Саксо Граматикус спомиње коштане клизаљке и све до 15 века има о њима података. У неким крајевима европског севера употребљаване су чак и до 19 века. Спорт на леду био је познат и старим Германима. У збирци прича о краљевима „Хајнскрингла“ коју је саку-

пио Снори Стурлузон, описује се препирка у којој се неки Биштајн хвалио брзином у клизању на леду. Олаус Магнус, нордски историчар и земљописац говори о тркама на леду и о наградама које су додељиване победницима: мачеви, сребрно посуђе, коњи и друго.

Дрвена клизаљка названа је „холандска“ зато што је првих година по њеном проналазку била највише распрострањена у Холандији, која је почетком Новог века постала по томе прва земља у Европи. У холандској низији кроз коју се провлаче многобројни канали, клизаљке су биле важно саобраћајно средство. Још у почетку Другог светског рата у холандској армији постојале су и клизаљке јединице.

У једном старом путопису може се између осталог прочитати и ово: „У Холандији се зими виђају продавнице и млекарнице како лете по леду. На глави носе донаци или корпу са робом, а при-

КЛИЗАЊЕ У ХОЛАНДИЈИ. (Према једном старом цртежу)

том много пуше на лулу од иловаче. Али ниједна од њих неће направити погрешан корак који би терет на глави могао да доведе у опасност“. Клизаче на леду је од паметнека била најомиљенија народна забава Холанђана, а сваке зиме одржавале су се готово у сваком месту трке на леду.

Ниједан холандски сликар или цртач није пропустио да прикаже прилике са леда. Холандска игра на леду „Колван“ састојала се у томе да клизачи, наоружани окованим штапом, један другом отимају лопту. Ту игру многи сматрају претечом данашњег хокеја на леду.

Тек почетком 18 века појавиле су се прве клизаљке у Енглеској. А ипак први клизачки клуб на свету основан је у Лондону. Насупрот холандским сликарима, енглески нису посвећивали пажњу овом спорту, али су зато чувени енглески карикатуристи немилосрдно исмејавали ен-

глеске „кавалере с леда“ због њиховог држања и смешних падова.

У Француској је клизање на леду претстављало спорт и забаву једино виших кругова. Највећи пропатори клизања на леду у Средњој Европи били су Гете и Клоп-

шток. Нису само у својој поезији величали лепоту тог зимског спорта, већ су и сами били ревносни клизачи. Клопшток пише о „гвозденим крилима на ногама“ и ако су то уствари биле дрвене клизаљке оковане само гвозденим шином.

Данашње челичне клизаљке су амерички проналазак и потичу из 1850 године. У Европи су се прве челичне клизаљке појавиле тек у јануару 1862 године и одмах дале веома снажан потстрек клизачком спорту.

НЕВОЉА ГОЛА...

Фудбалски клуб мале шведске општин Ландерид стално је имао новчане тешкоће. Али нађено је решење. Основано је друштво за шивење — једино своје врсте у Шкотској. Његових осамдесет чланова од 12 до 50 година старости, шивењем, плетењем, пређењем и крпењем чарапа зарађују толико да су за 110.000 круна подигли лепо игралиште и зграду клуба. Једном годишње они своје израђевине износе на продају.

ЗА ПЕТ САТИ...

Једна енглеска ваздухопловна компанија, пошто је готово напала снизила досадашњу цену војне авионом Париз — Лондон, удвостручила је годишњи број путника. Истина, ово путовање траје дуже не досад, јер су превозна средства комбинована. Од Париза до Бовеа путује се аутобусом, затим авионом до Лимпнија и аутобусом до Лондона. Мада је путовање дуже путника има врло много, јер су друмови добри и тако се на пријатан начин упознаје природа Енглеске.

И ДА И НЕ!

Наша планета била би случају Светско море „спадне“ на „малу величину“: оно је 4.220 пута лакше од тежине Земље. Познати немачки истраживач мора и писац великог „Приручника за океанографију“ Ото Кример, сасвим је оригинално претставио тај однос упоредивши целу Земљу са човеком тешким 75 килограма: Светско море би према тежини Земље било као неки лак предмет — писмо или наочари — према тежини човека.

Слику о количини воде на Земљи даје и овакво поређење: ако претставимо Земљу

као коцку са страном од једног метра, онда би на запремину воде свих мора и океана дошла само једна коцкица са страном од једног сантиметра! Најзад, ако смањимо Земљином глобусу пречник на 33,5 сантиметра, онда би маса воде Светског мора покривала његову површину слојем од једног десетог дела милиметра, тојест таман колико је дебео један лист новинске хартије.

Да ли и после овога можемо поуздано рећи да је много воде на Земљи? — И да и не!

Ripley's Вероватни што не!

ЈЕДНА ВРСТА РОГАТЕ АНТИЛОПЕ МОЖЕ ДА ТРЧИ БРЗИНОМ ОД 48 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС 24 ЧАСА ПОСЛЕ ДОЛАСКА НА СВЕТ

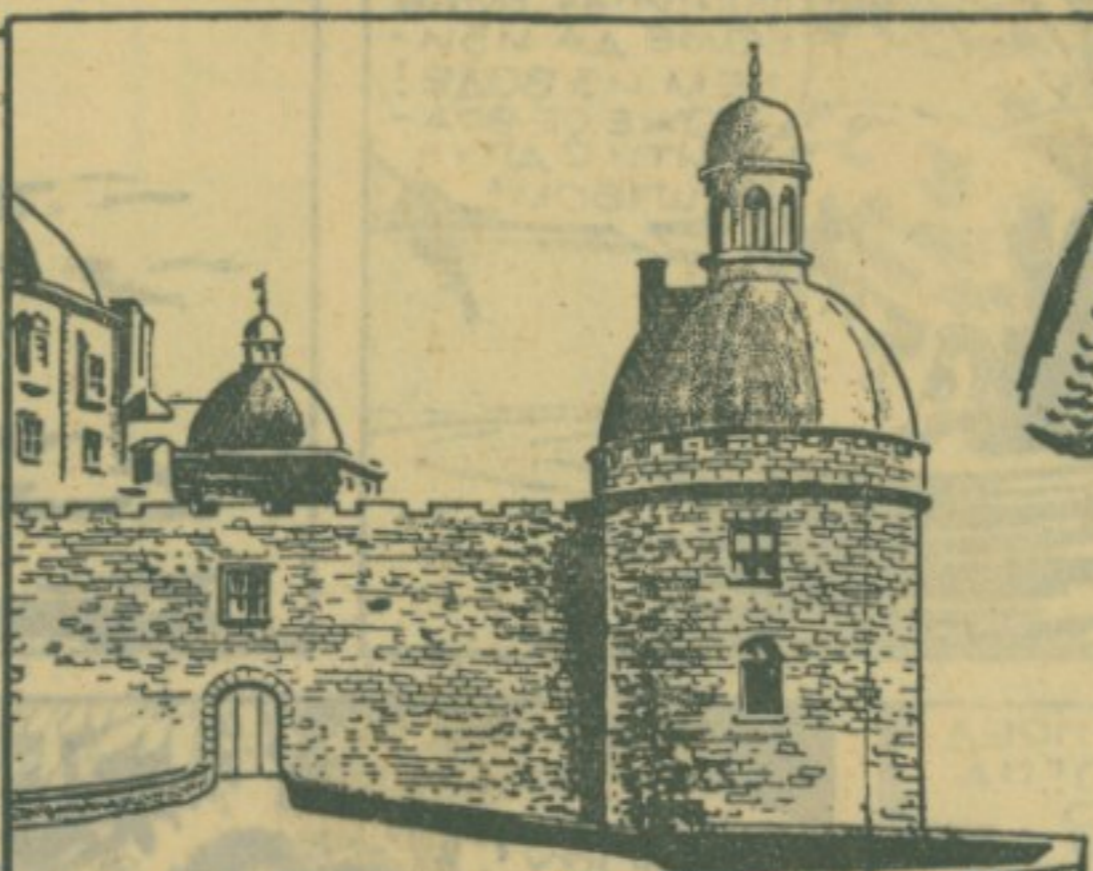

СВИЊУ СА 8 ПАЦКА ИМА ВИШАРА ЕЈЕРС ИЗ ВИНЕ ТУНА (САД)

СТАБЛУКУ ДИВЉЕ САМАТЕ КОЈА ЈЕ ИЗРАСТА 2 МЕТРА НАШАО ЈЕ ПОД БЕЈИНГТОН ИЗ СЕНТ КЛЕРА (САД)

БОГОВИ ИЗ ДРВЕТА У ТАКУАПИ (СИЈАМ) 3 ХИНАУСТАТУ БИЛЕ СУ НАСЛОЊЕНЕ НА ЈЕДНО ДРВО КОЈЕ ИХ ЈЕ РАСТУЊИ ОБУХВАТИЛО СВОЈИМ СТАБЛОМ ДОМОРОЦИ ДАНАС ОБОЖАВАЈУ И ИДОЛЕ И ДРВО

ЗАМАК ДОБИЈЕН ЗА ПЕСМУ ЗАМАК ОДФОР У ФРАНЦУСКОЈ БИО ЈЕ ОДУЗЕТ ОД ТРУБАДУРА БЕРТРАНА ДЕ БОРНА ОТПУЖЕНОГ ЗБОГ ПОБУНЕ МЕЂУТИМ, АНРИ II ВРАТИО МУ ЈЕ ЗАМАК КАД ЈЕ ЧУО ЈЕДНАДЕ БОРНОВУ БАЛАДУ — ТОЛИКО ГА ЈЕ ДИРНУЛА ЊЕНА ДЕПОТА.

НАЈУПОРНИЈИ СТЕГОНОША РИШАРУ У ИСТОРИЈИ

ОД ГИЗА СТЕГОНОШИ ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ЛУЈА IX У БИЦИ КОД МАНСУРЕ, У ЕГИПТУ, ОТСЕКАО ЈЕ НЕКИ САРАЦЕН РУКУ КОЈОМ ЈЕ НОСИО СТЕГ — АЛИ СТЕГОНОША ЈЕ НАСТАВИО ДА НОСИ ЗАСТАВУ СВЕ ДО КРАЈА БИТКЕ ПРИДРЖАВАЈУКИ ЈЕ ПАТРИЈОМСКОМ ОТСЕЧЕНОМ РУКЕ 8 ФЕБРУАР 1250 ГОДИНЕ

© 1959, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЗБОГ СОЛИ

Човек много лакше плива у сланој води него у слаткој, јер је слана вода тежа и зато има јачи потисак. Захваљујући великој количини со-

ли, специфична тежина воде у Сланом Језеру, у држави Јута, у САД, и у Мртвом Мору, у Палестини, толико је велика да човек не може сасвим да потоне.

Присебност

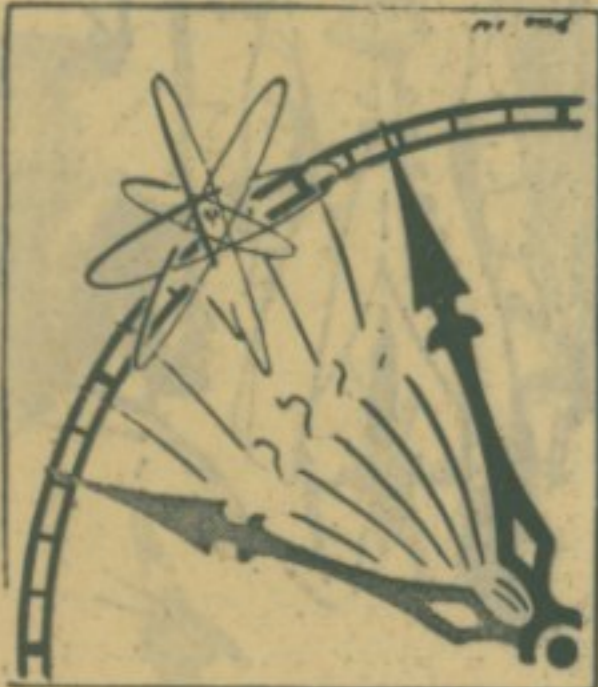
Чувени норвешки песник Бјернсон неко време је провео као управник позоришта немачког војводе од Менингена, који је имао доста малу кнежевину. Једног дана он се сасвим озбиљно споречка са војводом који му узбуђено рече:

— Отказујем вам службу и наређујем да у року од 48 сати напустите моју територију!

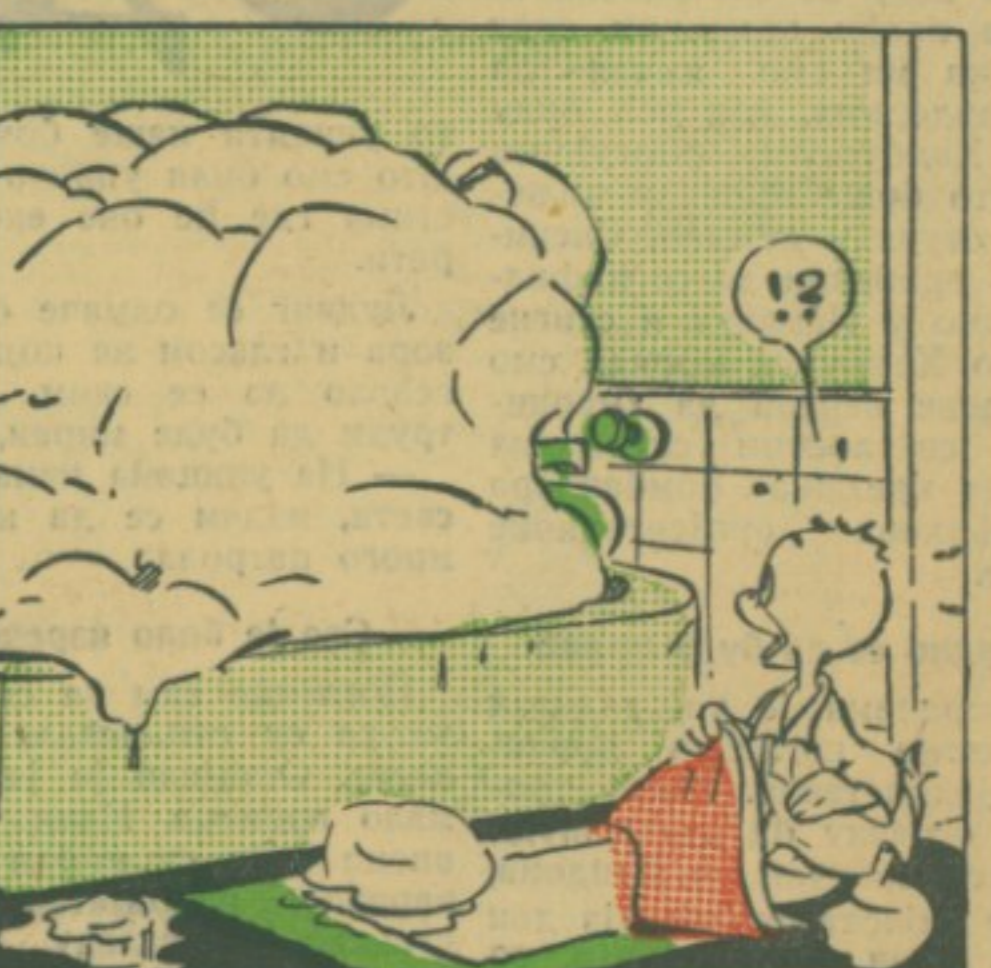
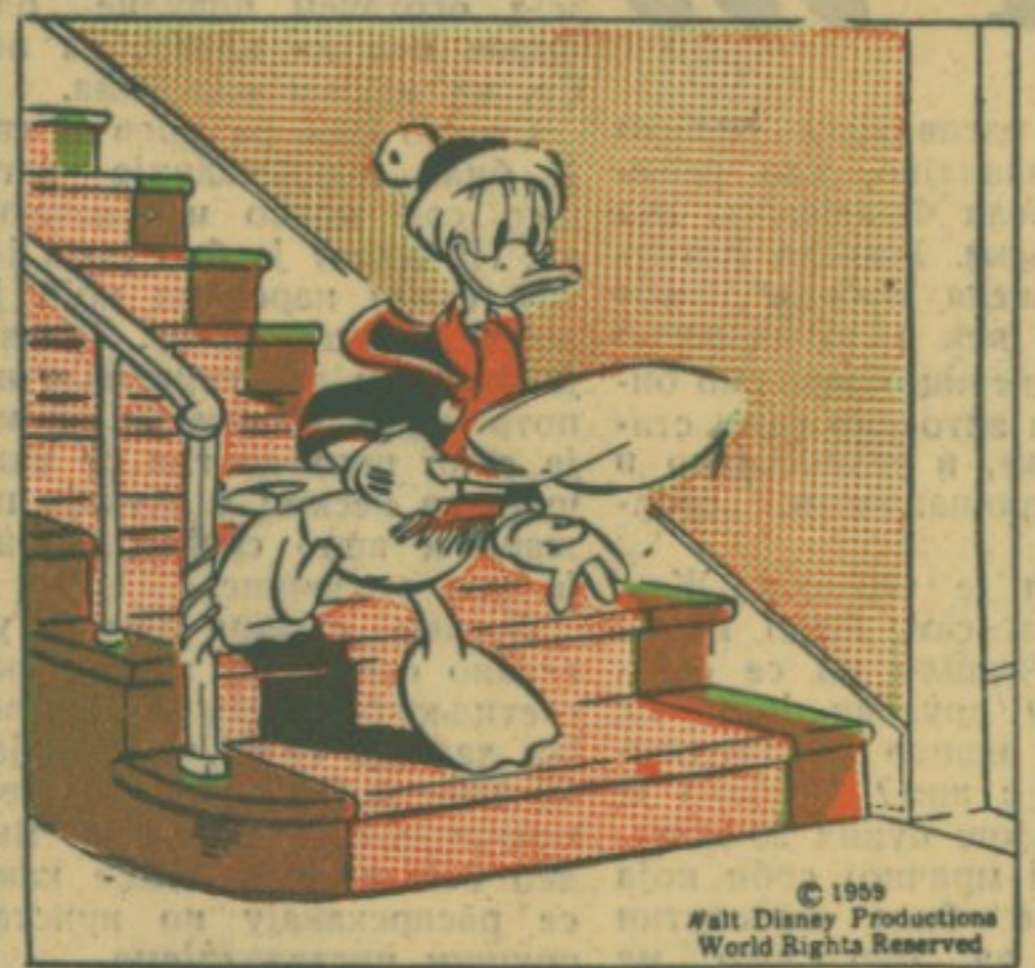
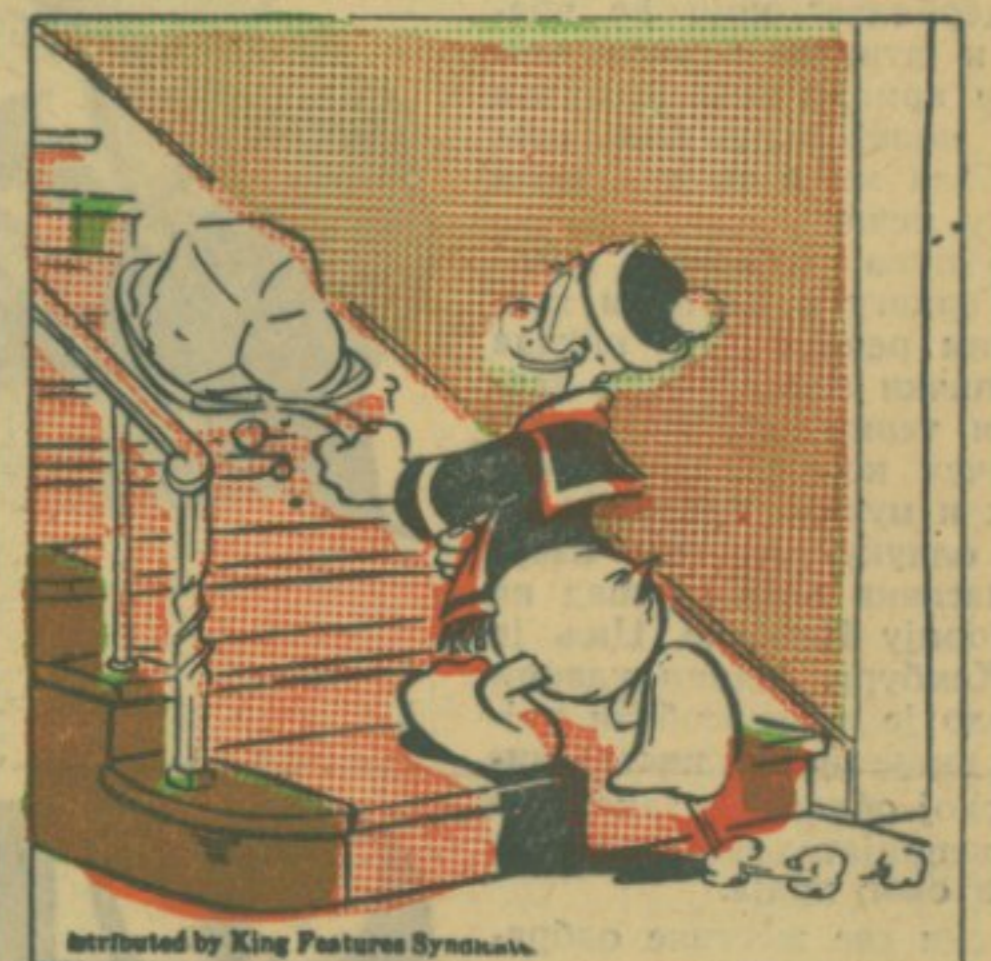
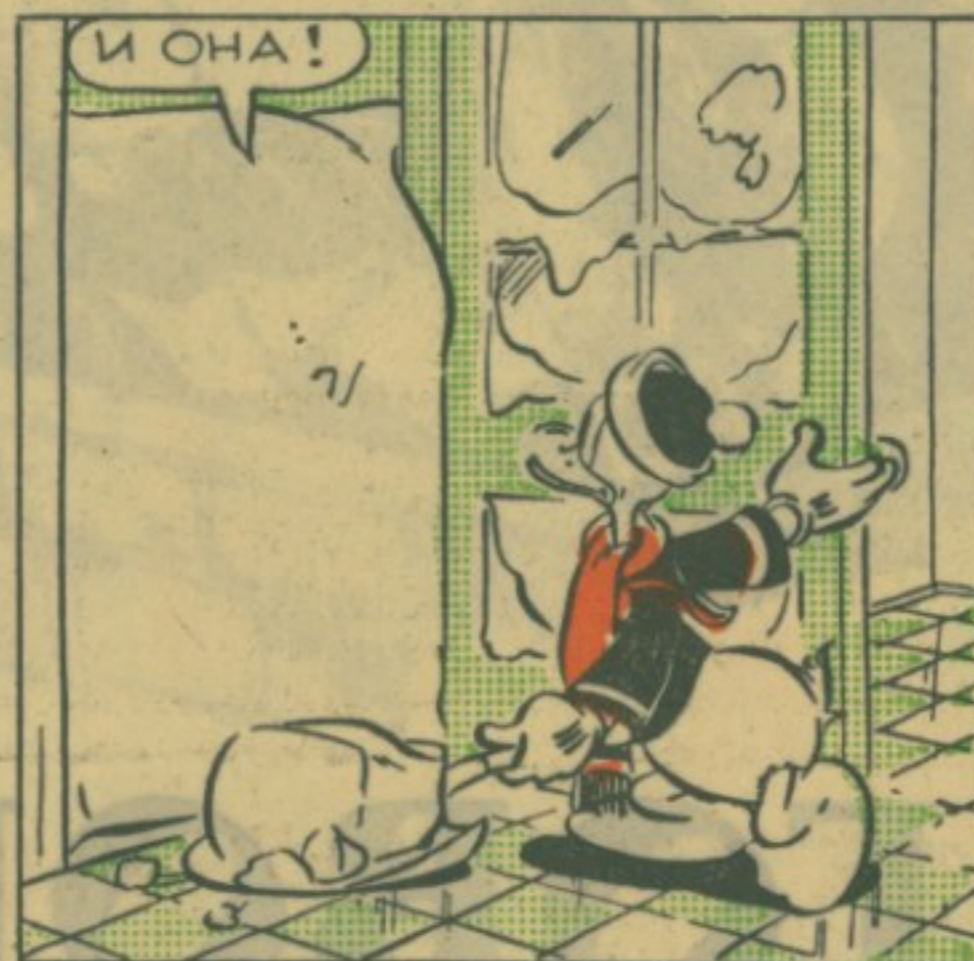
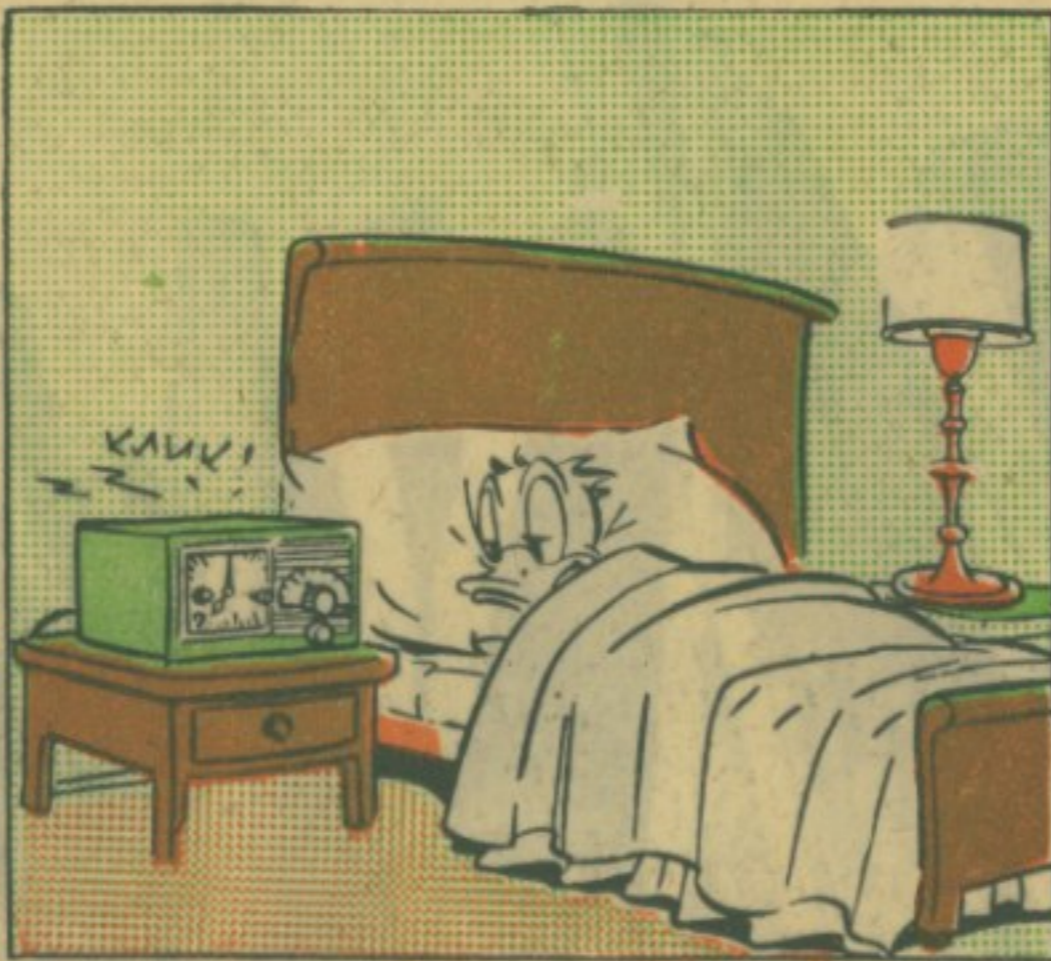
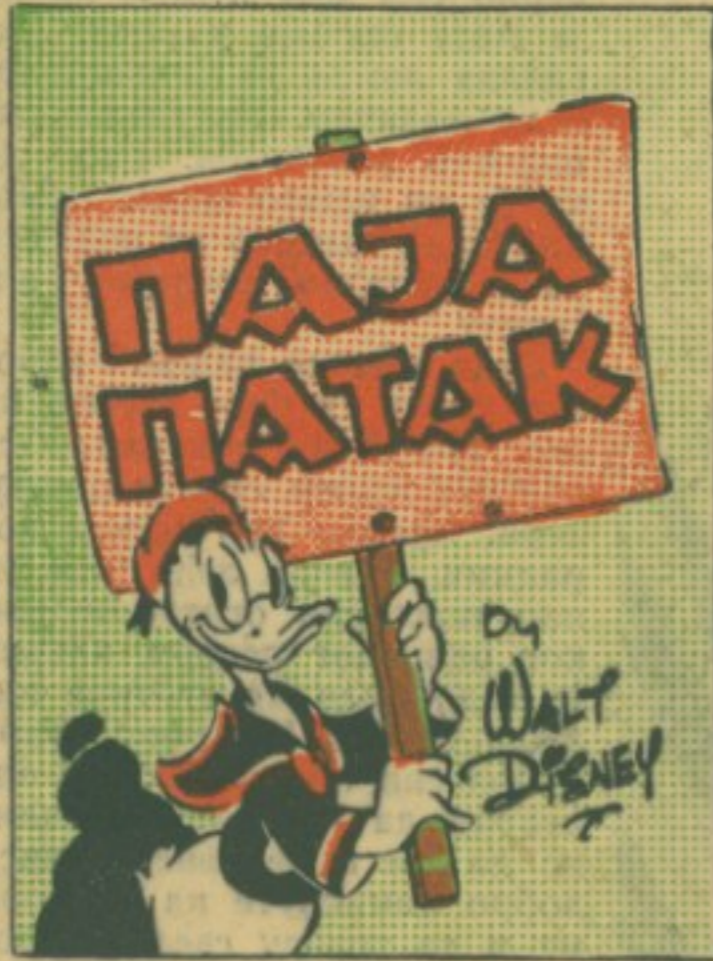
— То је сувише, ваше величанство! — одговори песник. Бициклом ћу је напустити за свега пола сата.

Бар тако кажу

У Њујорку ради атомски сат који покреће атомска енергија и који са једним пуњењем може да ради, бар тако кажу, 200 година. Сат се налази у једној новој грађевини у центру Њујорка.

„Погонску снагу“ добија од једне куглице радиоактивног цезијума 137 тешке свега пола грама. Још једна особност: сат не показује доба дана и ноћи, већ бележи време протекло од тренутка кад су постављени темељи за грађевину и то у годинама, данима, сатима и минутим“

УЗАЛУД СУ ЧЕКАЛИ СНЕЖНОГ ЧОВЕКА

Једна јапанска научна експедиција вратила се, после три месеца, с Хималајских Планина, где је тражила снежног човека-јетија. Експедиција, коју је предводио доктор Огаве, донела је са Хималаја десет примерака хималајске фауне: шест животиња које припадају породици медведа и четири животиње које су, по мишљењу доктора Огаве, „по спољашности веома сличне човеку“.

По доласку у Катманду вођ експедиције изјавио је да су за протекла три месеца учинили све што је било у њиховој моћи да би открили било какав траг снежног човека. Из ноћи у ноћ постављали су заседе на местима где би јети морао проћи. Исто тако су и на разним тачкама остављали месо и другу храну у нади да ће тиме намамили снежног човека. Међутим, он се ниједном није појавио. Све то, ипак, није пољубило уверење доктора Огаве да снежни човек стварно постоји.

Војна снага Франциска Пизароа

Године 1533 завршио је некадашњи чувар свиња Франциско Пизаро свој војни поход против царства Инка, које је бранило 30.000 ратника наоружаних луковима и стрелама. Ово царство обухватало је површину од преко 1,3 милиона квадратних километара, што значи да је било велико као Енглеска, Шведска, Норвешка и Италија заједно. Војна снага помоћу које је Пизаро освојио ову огромну област у корист шпанске круне састојала се од свега 177 војника: 67 коњаника и 110 пешака. Али, његова „војска“ била је наоружана ватреним оружјем, а поред тога није презала ни од каквих превара и злочина.

За старе и младе

Трке на оваквим малим аутомобилима омиљен су спорт у неким земљама. Точкови и мотори обично су узети са мотоцикла или машина за кошење травњака.

Више се не смеју

— Па, како је ваша бомба? — питали су старог сликара Ерварда Махонија из Лондона сви који би с њим разговарали, исмевајући на тај начин његову навику да стално упозорава суседе, познанике, пријатеље, полицију, ватрогасце, општинске органе и армију да на једном одређеном месту лежи стара неексплодирана бомба. Да би их убедио он је показивао свој дневник у коме је забележио да је 10 октобра 1940 у суседству пала бомба и да није експлодирала. Узалуд. Баш на том месту подигнута је нова зграда ватрогасног друштва, а поред ње једна станбена. Од пре кратког времена међутим, никоме више није до смејања, најмање онима који станују у кући до ватрогасне зграде. На упорна наваљивања Махонија, стручњак за бомбе из енглеске армије, Вилијам Хартлејн, одлучио је најзад да копа и на дубини од 8 метара наишао на — немачку бомбу од хиљаду килограма.

Сада ће пазити

Студенти универзитета у Абердину којима је стало до стипендије мораће отсад да се лише пушења. Хирург Џон Л. Хантер завештао је један део свог имања процењеног на 1,6 милиона швајцарских франака, за давање стипендије. Први услов је да је кандидат шкотског порекла, а други да је одлучни непушач. У тестаменту је изричито наглашено да се „забрана мора строго поштовати“.

Било нас је те вечери троје у једној малој соби хотела недалеко од луке у Хамбургу. Хотел је носио за Немце врло популарно име „Лили Марлен“. Нашу групу су сачињавали Енглец, Француз и Пољак, и то се нимало није слагало са именом хотела, јер су се 1943 године сва три наша народа налазила у рату са Немачком, до истребљења. Жаку, Французу, отац је погинуо још у Првом светском рату на Соми, а о мајци и сестри већ две године није знао ништа; Лудвигу, Пољаку изгинула је цела породица у Варшави 1939; а ја сам некада мирно живео са мојом женом у Ковентрију (Ковентри је град у Енглеској који је највише страдао од Герингових бомбардера).

Задатак

Сремала се мирна, најзгоднија ноћ. Људи су журили кућама уморни, носећи завежљаје у којима се налазила с тешком муком на црној берзи набављена храна. У кући прекопута почињала је да се пали светлост. Па ипак, ова ноћ није била обична ни за Немце ни за нас. За који сат требало је да се одигра једна од прекретница овог ужасног рата.

На стотинама аеродрома дуж целе јужне обале Енглеске грејале су се стотине хиљада мотора „Стерлинг“, „Халифакса“ и „Ланкестера“. Механичари су гурали ка пистама „Спитфајере“ и „Тандерболте“ који ће прати и штитити највећу ваздушну армаду која је икада дошла долетела. А циљ, циљ смо били ми и то у правом смислу речи.

Као први озбиљан одговор Герингу и његовим хвалисавим речима да никада савезнички авиони неће надлетети територију Рајха савезничка команда је после других и мучних припрема дошла одлука да се изврши масовни ноћни напад на територију Немачке. Циљ је био Хамбург. Једним ударом требало је онеспособити војне и индустријске инсталације у овој области и тако прекинути непријатељско снабдевање из овог краја.

Свесни све жетине одбране на коју ће савезнички авиони наићи приликом овог задатка ми смо имали да бомбардерима, кад већ буду над Хамбургом омогућимо да што брже пронађу циљеве и ступе у дејство. Специјално одабрани да се инфилтрирају у Немачку и стигнемо до Хамбурга морали смо одређене вечери да маркирамо светлосним сигналом правце кретања бомбардера и њихове оријентационе тачке.

Трудио се да буде миран

Генералима је тај задатак вероватно изгледао прилично једноставан. Нама тројици, остатку од десет људи који су кренули из Лондона, после сјасет перипетија док смо стигли до Хамбурга, то није било нимало просто.

Познавали смо град одлично од пре рата а сада били још упознати са сваком улицом на детаљним макетама града израђеним у команди енглеског ваздухопловства. Није нам било тешко да пронађемо зграде у три различита дела града, на чијим би се крововима поставиле мале али јаке светиљке које би у одређеним размацима давале светлосне сигнале пилотима. Али како да се у касно доба ноћи попнемо на кровове? Како да избегнемо учестале патроле? Како да нас први стражар цивилне одбране на неком од суседних кровова не открије чим приметити чудну светлост која одједном почиње да сија пут неба и то у тренутку када је узбуна већ дата? Како...

Власник хотела „Лили Марлен“ био је наш човек и нимало имали чега да се плашимо. Али када једном кренемо на задатак, враћања више нема. Следећи састанак требало је да буде на неколико километара јужно од града, ако извучемо главе. А на то нисмо ни мислили. Уколико се нама не сврше Немци било је више него сигурно да ће

ОДГОВОР...

то учинити наше бомбе пошто смо били управо на местима где ће оне експлодирати.

Лудвиг се одмаче од прозора и гласом за који се осећало да се свим силама труди да буде миран, рече:

— На улицама нема много света, надам се да нема ни много патрола.

Све је било изречено

Погледао сам на сат. Скалачке су означавале скоро десет. Остало је још врло мало времена. Неки од авиона који су имали да заварвају непријатеља, сада свакако већ узлећу.

Жак који је читаво време лежао потпуно обучен на кревету зурећи у плафон и пушећи једну за другом цигарету, нагло се придиже, агњечи пикавац и покушавајући да се шали упита:

Све до недавно колибри су за природњаке претстављали неку врсту физиолошког чуда. Наиме, права им је загонетка како колибри уопште успева да живи. Ове сићушне птице — једна врста колибрија није тежа од два грама — живе у обе Америке, од Аљаске до Патагонije. То су прави живи авиони са абнормално великом потрошњом покретачке енергије која одлази на непрекидно и изванредно брзо махање крилима. Колибри, као хеликоптери, могу да лебде на једном месту и да у лету својим дугачким језиком сисају нектар из цвећа. Они тада изгледају потпуно непомицни, јер људско око није у стању да прати брзо покретање њихових крила: 50 до 200 покрета у секунди.

— Да ли је неко од вас видео програм у оном малом ноћном локалу на „Пикадилу“ „Плави... плави...“, — па пошто није могао да се сети имена и осетивши да је све и иначе сувише усиљено прекиде сам себе у сред реченице и устале.

Први је кренуо Лудвиг. Кућа на којој је имао да постави сигнал налазила се у другом делу града и њему је требало највише времена да до ње стигне. Тешки смо га да је зато она најближа периферији и да ће му по обављеном задатку требати најмање времена да се извуче из пакла.

Још једном смо упоредили часовнике а онда смо се у мрак руковали. За тренутак смо стајали непомицно један пред другим. Свако је желео нешто да каже али није било речи које би се изустиле. Чинило ми се да би

требало изговорити нешто велико, значајно, као решимо: „Живела Француска. Живела Пољска. Живела Енглеска... Живела победа“, али све је то већ било изречено самом чињеницом што смо били овде и зато смо само стисли руке, и једноставно и кратко прошапутали: „срећно“.

Следећи је кренуо Жак. Остао сам сам. Било ми је ужасно. Чинило ми се стално да су другови још ту. Хтео сам нешто да разговарам, али с ким? Требало је провести још пуних 20 минута у овој мрачној соби која као да је била злослутни предзнак за оно што ме чека.

Заурале су сирене

Покушао сам да не мислим. Једини начин да останем при пуној свести био је да се концентришем на оно

„ЖИВИ АВИОН“

Овакав начин лета захтева и веома брз промет материја у организму као што уосталом и свака машина која брзо ради захтева много погонског материјала. Од свих кичмењака, колибри има највећи промет материја. Та размена материја код колибрија шест пута је већа за време летења него у стању мировања.

Да би покрили тај огромни утрошак енергије, колибри би, теоретски посматрано, морали без престанка, и дању и ноћу, да узимају храну. Међутим, то није случај јер колибри ноћу мирују. Како онда не угину за време ноћне паузе?

Научници су недавно от-

што треба да урадим. Проверио сам још једном да ли је моја опрема у реду. Сигнална лампа је функционисала одлично. Прегледао сам шаржер револвера. Као да ми је он нешто могао помоћи! Онда сам сео на крај стола и запалио последњу цигарету.

Када сам се нашао напољу, улице су биле готово пусти. Негде из луке чуо се отегнут мукли сигнал реморкера. Кренуо сам брзим корацима. Преко леђа сам имао похабани огртач немачког цивилног редара, каквих је тада било на стотине хиљада широм Немачке: стари и болесни људи су били одређени да опомињу домаћинце да им црне завесе нису добро намакнуте на прозорицама и да трачак светлости допире до улице, или да закаснеле пролазнице упућују ка местима где су се налазила склоништа. Иако сам ишао брзо било ми је хладно. Да ли је то био страх?

Када сам био готово на домаку велике петоспратне куће почеле су да урлају сирене. Неки од пролазника је потрчао, други су равнодушно настављали пут полако. Низ улицу је пројурило неколико војних кола са пригушеним светиљкама. Склоњено сам се у једну мрачну капију када је наишла патрола жандармерије.

Не сећам се добро

Последњих стотину метара до одређене куће која је требало да постане светлоница за наше бомбардере чинили су ми се бескрајни. Имао сам још довољно времена да се попнем на кров и монтирам светиљку, али, ако су у команди нешто погрешно израчунали и први талас бомбардера наиђе пре времена? Улаз ма у коју кућу пред бомбардовање није претстављао никакву тешкоћу. Неколико полицајаца готово су ме утерали у капију.

Не знам да ли је то била изузетна срећа али нашао сам се одједном у гужви: сви су трчали да се негде склоне. У тим тренуцима нико није мислио ни на шта друго сем на заштиту. Помислио сам да ли је и мојим друговима исто овако zgodно као мени. Сви су силазили у склониште, ишли ка сигурности, а ја сам се под огртачем цивилне одбране пео ка крову, ка небу, ка нашим пилотима.

Стигао сам на кров и све је било једноставније него што сам могао и помислити. На крову је био само један стари наредник који је једва дочекао смену. Ту није било ни легитимисања, ни потребе за убијањем; он ми је само показао где су цакчићи са песком у случају пожара и врло срећан сјурно је низ степенице.

Лагано, сасвим лагано угледио сам своју аутоматску светиљку баш међу те цакоче. Из даљине се већ чуло брујање авиона. Онда је почела противавионска артиљерија. Видео сам и прве бомбе како се распрскавају по пристанишним инсталацијама.

Не могу добро да се сетим онога што се после збило. Знао да сам тек доцније као опијен још дуго стајао гледајући немоћ немачких топова и авиона да сузбију казну која им је дошла.

крили тајну одржавања колибрија у животу: они потрошњу материје смањују дубоким сном који, у физиолошком смислу речи, одговара дубоком зимском сну неких већих животиња. Размена материја је тада дванаест пута мања него у стању обичног мировања, тојест 82 пута мања него за време лета, а температура тела се смањује, тако да је птица готово сасвим хладна. Птица је тада потпуно непокретна и као да је слебена.

Овај дубоки сан омогућава колибрију да, упркос високој потрошњи енергије за време радног дана, у облику масних наслага ствара извесне резерве енергије потребне за доношење потомства на свет, као и за дугачке летове, јер су на извесним географским ширинама колибри праве птице-селице.

ЗАО ДРУГ...

Дуга је дуг зао др. осетили су многи, а овде ћемо изнети случај из живота старог енглеског песника Џемса Томсона (1700—1748), претставника сентименталне школе у енглеској књижевности.

Томсон је био син сеоског пастора. Студирао је теологију, а васпитан у сеоској усамљености Шкотске задојен је архаичним књижевним симпатијама. У Лондон је стигао 1723 године, где је желео да стекне песничку славу.

Први стихови били су слаб извор прихода, па се задуживао. Најзад је изишао на глас када је издао свој познати спев „Годишње доба“ (1730) и дошао до извесне суме новца. Али, тада су навалили поверљиви да им исплате дугове. Није могао све да задовољи, и кад једноме није исплатио дуг од 70 фунти, овај учини да га по закону затворе 1737 године.

Тај спев који му је донео славу, одвео га је у затвор, а у исто време помогао му да дође и до слободе.

Чувени енглески глумац Џемс Кин (1623—1766) прочитао је спев и он му се веома допао, па кад је чуо да је песник у затвору због дуга, одмах га је тамо посетити.

— Господине, — рекао је он када је ушао у ћелију, — ја се зovem Кин. Моје вам је име можда боље познато, него мој талант. Желео бих да ми допустите да с нама данас вечерам. Немојте ми за мерити што сам, не питајући вас, већ поручио за нас вечеру.

Томсон се нашао у непријатности али је зажељено да боље упозна славног глумца, па је пристао. После вечере провели су неколико часова

у живом разговору, док Томсон не упита Кина:

— Е, сад бих вас замолио да ми кажете како вам је пало на памет да се овде посетите, мене младог шкотског писца који овде, у Лондону, није стекао никаква славу.

— О, па ви не знате, — рече Кин, — какво сте ми добро учинили. Био сам толико болестан да сам мислио умрећу, баш тада добијем ваш спев „Годишње доба“. Читао сам га с толиким уживањем да ми се здравље просто поправило. Одмах сам одлучио да вам се захвалим и да вам у тестаменту оставим 100 фунти. Дакле, то сам вам дужан. Исту толику суму дао сам и моме лекару, иако ме није он излечио, него ви. Али зашто да чекате док ја умрем. Боље је да измирим своје дугове на време, па се надам да ми нећете замерити...

Пре него што је Томсон могао ништа да каже, Кин га загрли и замоли да сутра заједно ручају, па нагло изађе из ћелије.

Сутра у подне Кин је поново дошао, али ниједном речи не помену јучерашњу понуду. За време ручка опет су разговарали дуго. По одласку он је опет загрлио Томсона и замолио га да га увек сматра за свога пријатеља. Када је Кин изишао, Томсон је под тањиром нашао банкноту од сто фунти која му је помогла да дође до слободе.

ЛОВЦИ НА КРОКОДИЛЕ

начин. Један, осам метара дугачак крокодил, који је већ био чврсто везан, јер је требало да га отпреме у зоолошки врт у Сиднеју, тако се снажно отимао да је поломио дебеле даске сандука и, окованих удова, вукући за собом пола тоне дрвета, склизнуо у воду да га више никад не виде.

Без обзира да ли се у лову употребљава пушка, замка или кљуса, сусрет с крокодилом увек је опасан. Међу многим причама које ловци на крокодиле причају увече крај ватре, ова коју ћемо вам испричати, не спада у најстрашније.

Шест ловаца спавали су у својој колиби кад је једнога од њих пробудио неки необични шум. Ужаснут, угледао је тик испред себе једног огромног крокодила. Скочио је уз страховит крик и потрчао према вратима, а остали, пробудени његовом виком, за њим. Међутим, последњег ловаца крокодил је зграбио за руку и повукао низ „колосек“ у воду. Другови су у међувремену дограбили пушке и пуцали на крокодила све док није пустио своју жртву и нестало у води.

Ови случајеви су, додуше, изузеци, јер су крокодили на сувом плашљиви. Довољан је само мирис човека па да побегну у свој природни елемент — воду!

Ловци-непрофесионалци из читавог света чланови су познатог „Клуба аустралиских ловаца на крокодиле“ који је, пре више година, основао Француз Рене Анри. Сваке године клуб организује за њих четрнаестодневни лов на крокодиле на који полазе само сигурни стрелци.

Крокодил претставља велику мету коју је тешко промаштити, као што је тешко промаштити један велики тенк. Али, као и тенк, и крокодил има само мало рањивих тачки. Место које треба погодити, да би се животиња убила, није веће од пола зеца — што и чини лов привлачним и узбудљивим.

Мада велике аустралиске гмизавце, под утицајем америчке „ловачке“ литературе, обично називају „гаторима“, они у ствари нису алигатори, већ крокодили који припадају истој оној врсти којој и крокодили с Борнеа, Нове Гвинеје и других тихоокеанских острва. Поједини примерци „путују“ понекад с једног острва на друго, преваљујући притом више стотина километара.

Човека који лагано и бешумно веслају. Потребан је оштар вид да би се непријатељ приметио, јер он, у најбољем случају, држи изнад површине само очи и носне отворе. Циљ је увек овална површина између ока и слушног отвора: метак тада продире право у мозак и изазива тренутну смрт. Харпу

нер мора да је спреман: ако брзо не зарипе свој харпун у убијену животињу, она ће потонути на дно и — збогом драгоценим кожом!

Крокодили се могу ловити и помоћу замки које се обично постављају на „колосецима“. Наиме, крокодили су „животиње од навике“: сваки од њих на истом месту,

истом стазом излази из воде и враћа се у њу, тако да се временом на обали створи дубоко, глатко удубљење слично тобогану. Да би се животиња ухватила жива, на „колосек“ се ставља дугачак, узан, мртвачком ковчегу сличан сандук који на ужој страни има врата на опругама. Одрастао крокодил има страховиту снагу која долази до изражаја нарочито кад га, неозлеђеног, улове на овај

Аустралиски крокодил нема језика и кутњака, већ само оштре секуће помоћу којих је у стању да прекоље и раскомада чак и велике животиње. Пошто му недостају зуби за жвакање, он после сваког обилнијег „ручка“ прогута по неколико облутака с дна реке који у његовом желуцу, као млинско камење, дробе прогутану храну.

За аустралиске одгајиваче стоке крокодили претстављају сталну опасност. Они нису у стању да се сами боре против њих и због тога у Аустралији постоји нарочито занимање: ловци на крокодиле. Један професионални ловац на диновске гмизавце може за време сушног периода, који траје од маја до октобра, да заради 2.000 фунти.

Ловиште се обично налази у мочварним крајевима кратких аустралиских река, километрима далеко од свих путева. Ловац на крокодиле унапред мора да се помири с блатом, ројевима комараца и пешчаних мушица, с данима без одмора и сна. Наплаћање се тек кад прође сезона лова. Просечни годишњи плен једног професионалног ловаца износи око 700 кожа. А то значи да се бар толико пута у животној опасности.

Крокодил је најстрашнији у води. Ако се неопрезни ловац усуди да предалеко загази у мочвару може бити сигуран да ће га крокодил напасти и покушати да га одвуче у дубину. У овом случају постоји само један излаз: палцима снажно притиснути очи страшног гмизавца. Прави ловац креће у лов у малом чапцу. Он стоји на кљуну с пушком на готово, иза њега је харпунер, па два

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

1 ЦАРЕВИТ МИЛОШ И БРКА, ЈАШУЋИ НА КРИЛАТОМ КОЊУ КОГА СУ НАШЛИ У ЧАРДАКУ НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ, ГОНЕ ВИТЕЗА КОЈИ ЈЕ ОТЕО ПРИНЦЕВУ ЕИСЕРКУ

2 ГОСПОДАРУ, СТИЖУ НАС НАШИ ДРУГОВИ КОЈЕ СИ ОСТАВИО ДА СТРАЖАРЕ ИСПОД ОНОГ ЧАРДАКА!

3 ШТА КЕТЕ ВИ ОВДЕ? КАКАВ МИ ГЛАС ДОНОСИТЕ

ГОСПОДАРУ, ОНА ДВОЈИЦА СУ ПОБЕГЛА СА ЧАРДАКА НА НЕКОМ КРИЛАТОМ КОЊУ!

4 ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ ИМАМО ДОВОЉНО ВОЈНАС СКОРО СТИЖИ!

НИКА, А ЊИХ СУ ДВОЈИЦА! ДОЧЕКАТЕ МО ИХ!

5 ЕВО ИХ!

6 МИЛОШ И БРКА СУ УПАЛИ МЕЂУ ИСТОСНАЧКЕ РАТНИКЕ И НАСТАО ЈЕ ДИВЉИ ОКРШАЈ

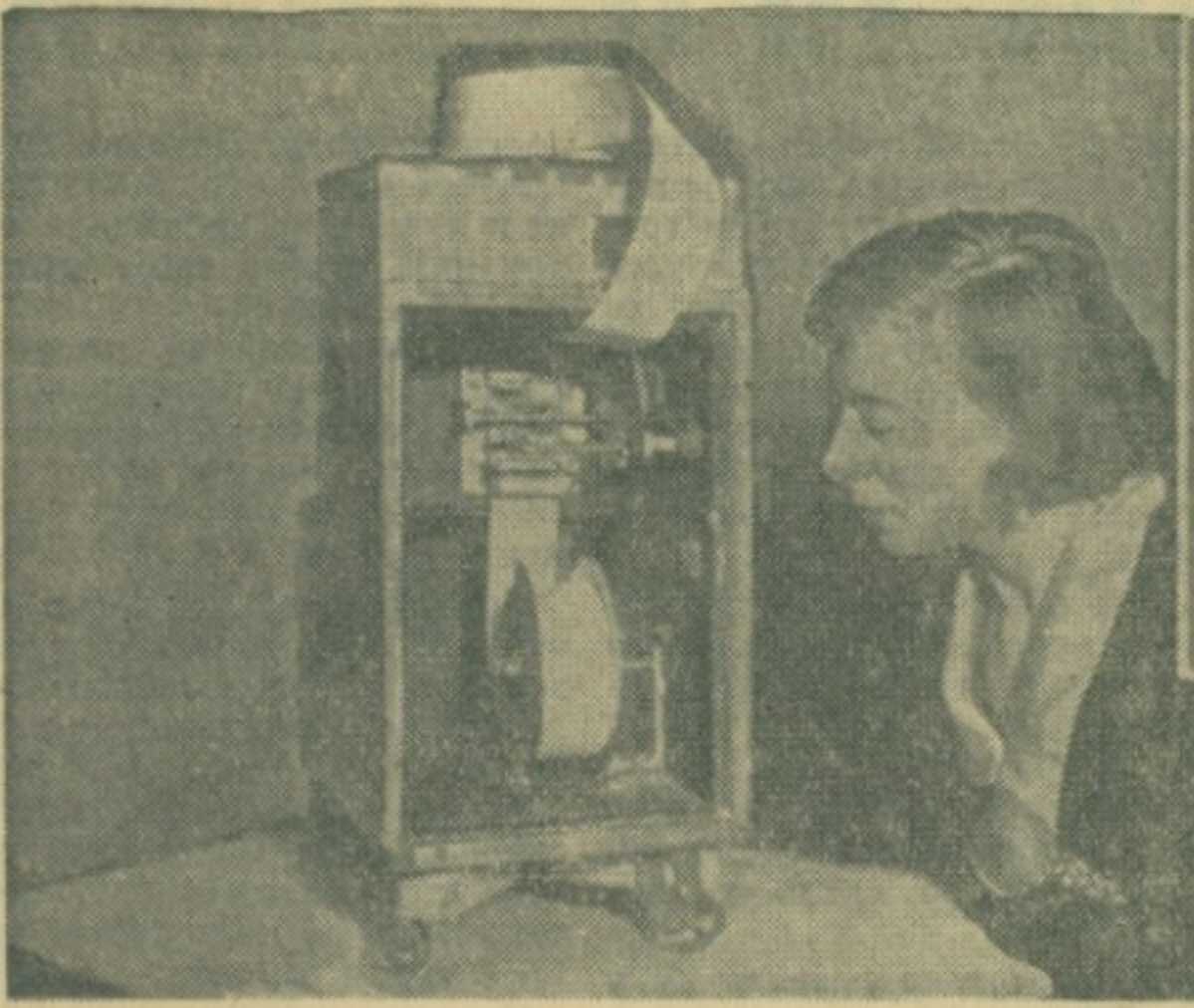
7 (Action panel showing a battle between knights and a dragon-like creature.)

НЕ У ИСТО ВРЕМЕ

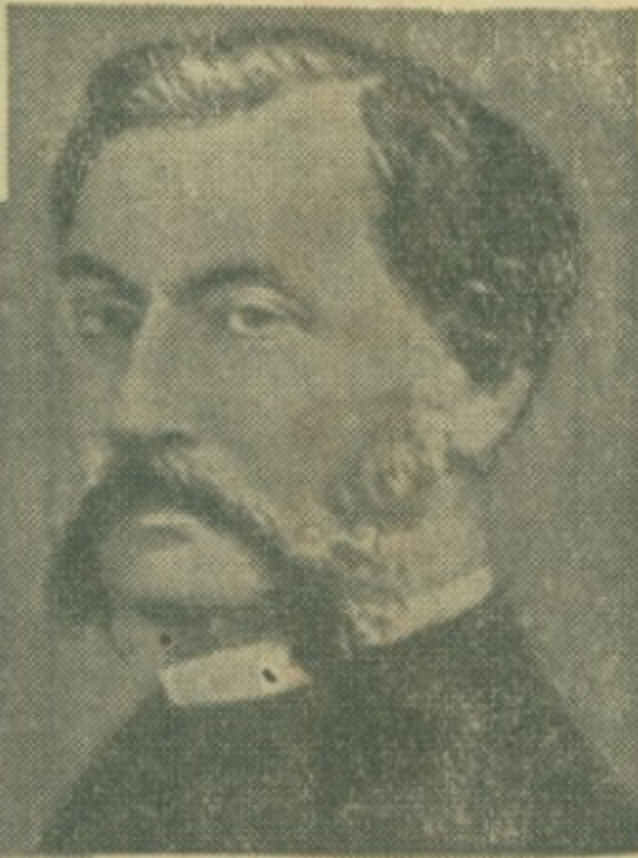
Рош Хашана, јеврејска Нова година, прославља се у разне дане, већином у септембру и октобру. Нова година 1957/58 пала је на дан 26 септембра, 1958/59 15 септембра, а 1959/60 3 октобра.

Мухамеданска Нова година која је означила почетак 1377 године, била је 29 јула 1957 године, а 7 јула 1959 започела је 1379 година. Најсвечаније новогодишњи празник славе Кинези. Он почиње у разне датуме између 10 јануара и 19 фебруара. Кроз цео Средњи век у многим хришћанским земљама Нова година је празнована 25 марта.

НЕСТАНАК ОГИСТЕНА ЛЕПРЕНСА, ПРАВОГ ТВОРАЦА ФИЛМА, ИЗ БРЗОГ ВОЗА ДИЖОН-ПАЗИЗ ПРЕ 70 ГОДИНА НИ ДО ДАНАС НИЈЕ РАЗЈАШЊЕН.

ЛЕПРЕНСОВА КЊИ ПОРЕД ФИЛМСКОГ АПАРАТА

ОГИСТЕН ЛЕПРЕНС

године, али после првог успеха у Лепренсовом раду, настао је застој све док Истман компанија није пронашла нови материјал за негативе: целулоидни филм. Од тог дана сви основни проблеми филма могли су да се реше.

Једног дана Лепренс је одлучио да се заједно са женом врати у Лидс, јер му је фабрика Витлијевих пружала боље техничке услове од оних којима је располагао у хангару. У току 1887 године конструисао је камеру са објективом и пројектор са светлосним луком. Следеће године, а седам година пре прве филмске пројекције браће Лимијер, он је на белом зиду свог атељеа пред олушевљеним пријатељима први пут приказао живе слике једног моста у Лидсу на коме су се трамваји и бициклисти кретали. Почетком 1890 године извршено је друго приказивање филма у присуству секретара Париске опере - М. Мобисона.

Лепренс је желео да усаврши своје апарате пре него што их патентира и прикаже публици. Августа 1890 године сматрао је да је кућу велики час. Желео је ипак да још једном консултује свог брата познатог дижонског архитекту и зато је отпутовао к њему. Из Дижона је кренуо 16 септембра 1890 године за Париз али у њега ни кад није стигао.

Мада истрага која су водиле енглеска и француска полиција није допринела осветљавању тајне она је бар отклонила претпоставку о бекству или самоубиству. Лепренс је очекивала слава, изгледао је срећан и није имао финансијских тешкоћа. У току свог боравка у Француској писао је писма пуна оптимизма и припремао се за пут у САД. Да се догоди несрећан случај или самоубиство нашао би се ма каква траг. Није пронађен чак ни један сведок који је видео да силази на некој станици између Дижона и Париза што је, наравно, чудно јер је био висок близу два метра, врло леп и углађен тако да је привлачио пажњу.

Да ли је по среди био злочин? Обичан злочинац се свакако не би трудио да скло ни леш нити би се оптеретио Лепренсовим пртљагом. Остала је још једино претпоставка о убиству из страха од конкуренције.

Госпођа Лепренс је до краја живота била убеђена да су њеног мужа киднаповали конкуренти да би се докопали његових планова. Лепренс је био жртва добро организоване bande која је препродавала његове планове и припремљене патенте његовим супарницима у САД.

Многи чак претпостављају да је и Едисон умешан у ово. Сада је утврђено (Жорж Садул: Општа историја филма) да је Лепренс пре Едисона почео да употребљава перфорирану целулоидну траку. Едисон је патентирао свој систем необично сличан Лепренсовом 1891 године, управо годину дана после Лепренсовог нестанка. Међутим никада никакви озбиљни докази о Едисоновом уделу у овоме нису откривени.

Истрага је трајала готово четврт века, све до 1914 године. Затим је Лепренс заборавањен, али је у његовом граду Мецу 1931 године приказан његов први филм, а грађани Лидса су поставили споменик на зграду где је његов изум угледао дана.

ЦРНИ И БЕЛИ НОСОРОЗИ

У току прошле године у округу Карагве у Танганџи ухваћено је седам црних носорога. Сви су пресељени у Руанду у Африци, где у саванама већ годинама није било ниједне животиње ове врсте, јер су их уништили бесправни ловци.

Под руководством Холандијана В. де Бера, који се већ 47 година бави ловом на дивље звери извршено је прво пресељавање носорога. Вични урођеници су неколико недеља раније по његовим упутствима испитивали терен и стално га обавештавали о месту где би открили женку носорога с младима. После тога је организован лов који претставља најопаснији подухват ове врсте, јер мајка-носорог бесно брани своје малунице.

Од црних носорога још су много ређи бели. Само, они су се знатно намножили у Националном парку Гарамба, у Белгиском Конгу. Кад је овај парк основан 1938 године било их је у тој области свега стотинак. Пребројавањем пре неколико месеци, утврђено је да тамо сада већ живи хиљаду белих носорога.

Збој шаке снега

Због шаке снега тужба једног адвоката, становника Инсбрука, прошла је све инстанце и доспела до тамошњег Врховног суда.

Вративши се са смучања у Тирољу адвокат је оставио аутомобил на улици испред своје куће. Пролазећи тула неки радник је узео са крова аутомобила шаку снега да њиме опере руке. Власник га је напао због тога, а радник се бранио да је снег свачији. Настало је жучно објашњење.

Пошто је разлог тужбе безначајан судови су одбијали адвокатове тужбе. Врховни суд сматрао је, међутим, да у општем интересу треба то питање пречистити и донео је мудру пресуду: „Снег на крову аутомобила својина је власника возила и нико, осим полиције и даринских органа, не сме да га уклони. Ко противно поступи дрзнуо се туђе имовине“.

Трка са ујреинушим нојевима

На неким тркалиштима у Америци одржавају се трке са лаким колицима званим „сулки“ у које се упряжу нојеве. Познато је да они могу веома брзо да трче. Уместо бича служи метла.

ЖИВЕЛА ЈЕ ПРЕ 70 МИЛИОНА ГОДИНА

Тридесетогодишњи амерички научник Доналд Расел, који већ три године ради у Музеју природне историје у Паризу и припрема докторат, открио је пре кратког времена цео костур једне звери која је живела на земљи пре 70 милиона година. Реч је о „креодонту арктоциону“, који је био дугачак 1,40 метра, а висок 50 до 60 сантиметара. Глава ове животиње личила је на лављу, а била је дуга око 26 сантиметара. По телу је био сличан данашњем носорогу, задње ноге су му биле као у гмизаца, а реп дебео и дугачак.

За време свог боравка и рада у Европи Расел је исто тако открио око хиљаду зуба мањих преисториских сисара, скелет кенгуроликог „плексиаписа“, затим чељусти једног досад непознатог минијатурног примата чији су зуби имали једва један милиметар, па горњу вилицу неког другог примата и неколико делова скелета циновске птице „гасторниса“.

ЈЕДНА ИСТРАГА БЕЗ РЕЗУЛТАТА

Многобројним путницима који су 16 септембра 1890 године на дижонској железничкој станици чекали воз за Париз налазио се и један висок, леп, средовечан човек са црном брадом. Са њим је био још један човек необично сличан њему. Када је воз ушао у станицу срдечно су се опростили. Путник је са собом понео гомилу пртљага и журно ушао у купе прве класе који је за њега био резервисан.

По доласку воза на париску железничку станицу „Лион“ неколико пријатеља који су изишли да дочекају путника затекли су резервисани купе потпуно празан. Никада се није ушло ни у најмањи траг — нигде није било ни његових исправа, до кумената, ни стварчице из његовог пртљага. Упркос савесним трагањима која су трајала десетинама овај тајанствени нестанак није објашњен.

Ишчезли путник звао се Огистен Лепренс. Родио се 1842 године у Мецу, у породици артиљерског официра. Проналазач фотографије Луис Дагер који је био присни пријатељ његових родитеља утицао је свакако на каријеру младог чавка. После успешних студија физике и хемије на Лајпцишком универзитету, Лепренс је кренуо на пут. Сликао је и фотографисао на југу Француске и Италије, а затим отворио студио портрета који су у то време били врло популарни.

Још док је ишао у колеџ Сен Луја у Паризу млади Огистен се спријатељио с једним Енглезом из Лидса, Џоном Р. Витлијем. Посета његове сестре која је дошла у Француску да студира сли-

карство, одлучила је судбину Огистена Лепренса. Он се заљубио у девојку, отпутовао 1866 године у Лидс и запросио њену руку од родитеља.

Чим се оженио, Огистен је ступио као цртач у фабрику свог таста. Четири године касније вратио се у Француску и пријавио као добровољац за време опсаде Париза, али се одмах по завршетку рата вратио у Лидс где је са својом женом основао школу примењене уметности.

Млади човек се специјализовао за фотографију у боји на емајлу и керамици и обављао многе наруџбине за краљевске породице широм Европе. У исто време писао је и критичке чланке о уметности у разним листовима.

У то време Лепренс се упознао с радovima енглеског емигранта у САД Едварда Мејбрица што је код њега побудило велико интересовање за живе слике. Временом се оно претворило у праву страст па је 1881 отпутовао у САД, да би присуствовао пројекцијима Мејбрицових фотографија помоћу нарочитог „зоожироскопа“. Са 24 камере распоређене на покретном добошу Мејбриц је успео да сними трку коња и пројекције ових фотографија давала су утисак да се коњи заиста крећу.

Живе слике су до те мере узбудиле Лепренса да је по сваку цену желео да усаврши и још допуни овај начин снимања и пројектовања због чега је продужио свој боравак у САД. Лепренс је основао предузеће за диораму а његова жена се запослила као наставник сликања и цртања у једној школи главног града. У хангарима те установе Лепренс је извршио прве експерименте и направио први филм снимљен помоћу једне камере. Било је то 1886

СВАКОМЕ ПО УКУСУ

У Португалији постоји обичај да се пре црне кафе пије умућено јаје са шећером у чаши Порто вина. Поред укуса, ово чувено португалско вино даје напитку врло леп мирис.

Американци имају сасвим другачији укус. И томе се не треба чудити. Укус једног народа ствара се столећима и увек има дубљег корена. Тамо се, на пример, једе пржена ћурка или пиле са пекмезом од јабука или рибизли, а пржена јагњетина или свињетина са пекмезом од нане. Овакве ствари не треба никог да чуде јер су већ стари Римљани створили изреку „О укусима не треба расправљати“.

ЧУДАН УЗРОК САМОУБИСТВА

У месту Канала Липис, на Малајским Острвима, пуну две године није забележен ниједан смртан случај. Кинеском досељенику који се бавио производњом мртвачких сандука у томе месту тешко је пала криза, и пошто на други посао није могао да се определи, извршио је самоубиство.

Како су постала имена

Црни камен сипар

назван је један од највиших планинских врхова на Земљи.

КАРАКОРУМ

Име је турског порекла: кара — црн и корум — камени сипар. Просечна висина Каракорума је преко 6.000 метара а његов највиши врх, Чокори (Годун Остин) има 8.611 метара. Нижи је само од Чомолунгме (Монт Евереста), највишег врха света (8.848 м.).

Крај на истоку

Фландриски град и белгиска лука на Северном Мору

ОСТЕНДЕ

са око 60.000 становника, познат је као купалиште и лечилиште. Има развијену бродоградњу и прехранбену индустрију, као и производњу рибарских мрежа. То је уједно и највећа белгиска рибарска лука. Град је повезан каналима са другим местима. У преводу на наш језик име му значи „Крај на истоку“.

Месечева Острва

У северозападном делу Мозамбичког Моруза у Индиском Океану лежи група од четири већа и неколико мањих вулканских острва. То су

КОМОРСКА ОСТРВА

са површином од 2,2 хиљаде км² и око 187.000 становника. То острва су открили шпански поморци 1598 године, а Арабљани

су их назвали Комар — „Месечева Острва“. Као и антички географ Птоломеј, и они су претпостављали да према њима, на обали Африке, леже неке „Месечеве планине“, па су по њима и острва добила име.

Море људи

Део Атлантика између Панамске Преволаке, Антилских Острва и обале Јужне Америке назива се

КАРАИБСКО МОРЕ

Назив је добило по имену Индијанаца Караиба, што на њиховом језику значи људи и витези, те би име Караибског Мора могло да значи не само „Море људи“, него и „Море витезова“. Површина овог тоглог мора је 2.754 милиона км² а његова највећа дубина 7.238 м. Висина плиме у њему достиже 1,5 м. Има велики економски и стратешки значај због близине Панамског Канала.

Велика река

је име афричке реке

ЗАМБЕЗИ

што на језику домородаца значи „Велика река“. Дугачка је 2.700 км, и има много слапова и водопада. Међу њима је најпознатији Викторијин. Са висине од 120 м. сваке секунде пада око четири пута више воде него што Сава даје Дунаву. Низводно од водопада Замбези је преграђена браном високом 130 м. Она треба да заустави воде реке и да створи највеће вештачко језеро

на земља која нема театра држи се да је последња — казао је кроз уста једне своје јунакиње „отац српске драме“ Јован Стерија Поповић. Јер „театар је јавна школа где се човек изражава, развија естетско осећање, усавршава вкус“, а његова је „цел да се људма добродетељ и пороци представљају како би они добродетељ у животу своје подражавали а порока гнушати и клонити трудили се“.

Али театар тражи и добре драме па се заједно са оснивањем позоришта у Србији „појавише на хоризонту књижевства нашег неколико крајних умпровизовања тичући се нас и наше историје“. Поред њих и многи преводи и прераде међу којима прво место у свему припада Стерији.

За театар су потребни глумци, али је „њихово занимање скопчано с великим трудом“ — не може се играти „као надничар но као художник који љуби свој понављање“. А Стерија још каже: „Овде се од беде ништа не да учинити него се учење и штурдање свагда изискује“.

Пратилац претстава је и позоришна критика. Она се рађа заједно са позориштем и гаси у исто време кад и оно.

Када је у Крагујевцу 7 новембра 1840 године, убрзо после Стеријиног даласка ту, одржана прва претстава „Женидба цара Душана“ од Атанасија Николића са музиком Јосипа Шлезингера, забележено је у Србским новинама ово:

„Изведено на форму италијански опера. Оркестар је сачињавала банда књажевска под управљењем капелмајстора Шлезингера. Све је изврсно изведено иако ниједно од играјући лица вежство у музици нема. Зачудо се ниједна погрешка у соглашавању певача са свирачима догодила није“.

„Почем се вкус за поучително заваденије у све већа растућој мери појавило“ љубитељи художества са Атанасијем Николићем и Стеријом превели су дилетанску трупу са собом у Београд. Претставе су давале у згради „Бумрукане на Сави, почев од 13-1841 године. Прва претстава била је „Смрт Стефана Дечанског“ од Стерије, а друга „Краљевић Мајко и Арапин“ од Атанасија Николића. Приказ претстава су се појавили у Србским новинама али са потписом П. Арс. Поповић који је био њихов главни уредник и В. С. што је указивало на Владимира Стојановића-Чикоша, новинара и нешто мало познатог песника. Али пошто је Сте-

Позоришне КРИТИКЕ

ријино „мило поље“ било позориште и све што је у вези с њим, верује се да је он и њихов писац.

У Вучићевој буни против кнеза Михаила Обреновића угасила се и потреба за театаром и он је престао да ради 6-VIII-1842. Сви реквизити су склоњени у зграду „Бумрукане на чување. И одатле су узети на послугу по реверсу када је 1847 године под покровитељством Србског читалашта у Београду основан „Театар код Јелена“.

Стерија је у то време био начелник попечитељства просвештења и његова је велика заслуга што је одобрио „српском панчевачком друштву јавна представленија театарна на српском језику давати“. Он је био и нека врста цензора — одобравао је комаде за претстављање. Управитељ је био Никола Ђурковић веома свестран по-

зоришни радник: био је исто времено и глумац, певач, и редитељ и преводилац, премаћивач, управник и композитор.

Пре прве претставе у овом театру 15 маја, издата је „објављеније“ народу да ће панчевачки позоришници приказати „Милоша Обилића“ од г. Ј. С. Поповића, да је почетак свагда у седам сати по европском часоказу, а цене места у „саали“ су за прво — 3 цванцика, за друго 2 и треће један и по, док је „на горњем спрату“ нешто јевтиније.

У Србским новинама се појављује одмах и нова рубрика „Телеграф београдски“, а од 2 јануара 1948 „Позориште у Београду“, у којој рецензент-родољубац поздравља нови театар. Али пошто је он анониман, потпис је неки пут Х. или М. а најчешће га нема, приказ може да

буде и оштар. За претставу овог првог жалосног позоришта у четири дејства он каже: „Избор је по предмету добар а да ли и у смотренију литерарне вредности комада?“.

Дуго времена се сматрало да је писац ових приказа сам Стерија, али се последњих година посумњало, јер неки изразити детаљи упућују на Ђорђа Малетића. Понекад критичар за претставу каже само да „није била одлична“ или да је „људства било прекобично мало“ или „мимика говорница могла је бити нешто боља“. Али да би одао признање једном глумцу каже „није у својој тешкој роли жалио умрети“. Художнику Протићу препоручује „мало природнији глас узети“ и да „свој мађарски изговор с овдешњим замени и српском се ударању гласа боље навикне“. А госпођа Алексићка би требало да се „више упражњава у слободном и лепом кретању али и у подизању и спуштању гласа при изражавању жалости и љубави“. Док би г. Крчединац могао „реће у брзи и смутњи прст на браду наслањајати“.

Публикум, иначе обично „мадан“, понекад је и одушевљен па „рукоплеском прати извођење као знаком општег одобрења“. Понекад неки зрители, изгубљени у гомили народа, показивали су и „невоспитање“ и смејали се где томе није било места. Зато рецензент уздише: „Многе ће воде Савом и Дунавом протећи док се таквама чувство облагороди“. Понекад се чуло и звиждање али то је свакако чинио неки „ветрењак из несташлука или личне мрзости“. Веома оштро опомиње и оне који у театру не скидају шепире и високе капе „ер ће многи престати да долазе што се из стражни клупа ништа на бини видити не може“.

А у „Новинама читалашта београдског“ где је приказе писао свакако Стерија под потписом Свештенић (одакле се може лако извести Поповић), он се понекад и наљути, јер поводом своје „Тврдице“ каже: „Весело позорје много од цене губи ако се позоришници смеју на сцени“. А управо то је једна од глумица учинила као да „не уважава своје занимање“ и ли „потцењује зрители“. „Засад остављамо ово лице на-

значити поименице“ али се то други пут неће опростити.

За другу претставу свога дела — „Светислав и Милева“ он сасвим отворено каже: „Дело је народно по чему се и допада. А колико је пријатно гледати кад се све ово лепо претставља, види се нарочито по томе што су многи држали да је дело при другом извођењу прерађено“. „Позоришници у вештини својој све више успевају“ тако да су наклоност „зриатеља у пуној мери задобили“. „Али при овоме не треба да остану већ у свом художеству још совершенији да буду“.

На свечаној претстави у част пресретле кнегиње Персиде која је за оснивање позоришта подарила 60 дуката, претстава је одржана у свечано осветљеном театру а за ту прилику извођен је спев „Торжество Србије“ који је Стерија написао за Ђурковићеву трупу. „У извођењу је нарочито имао успеха — пише у „Новинама читалашта“ — г. Маринковић у улози „Србског старца“. Њему се може одати похвала, јер своју ролу он свагда научи док други то чинити често пренебрегавају“. Али како је ово „парче гди се и пева“ „гласна музика је инструментално надвладала гласове. У музици су саме тропете и други дувајући инструменти, а за театар би требало имати и хегеле“ (виолине).

Мада је у току зиме свет радио долазио на претставе, криза се, изгледа, осећала још од новембра месеца. „Није било ни толико добити колико је за подмирење театарних трошкова потребно“. А „ако тако потраје лако можемо изгубити театар који смо толико желели“. Гашење позоришта је постало неизбежно. Наступила је 1848 година а и неслога у самој трупи. Стерија је на свој положај у попечитељству поднео оставку 11 марта 1848 а позориште је животарило још само који дан.

Стеријин вапај из августа 1842 када је малаксавао рад позоришта на Бумруку могао је сада да се понови: „О Србљи, Србљи! Сви народи сматрају театар као најприкладнији способ образовања а вама је друго преце него такву забаву имати гди је наука прикоччана!“

ГУСКА СТАРА 40 ГОДИНА

Енциклопедије нам кажу да су гуске птице дугог века и да су неке живе 40 година. Међутим, ретка је тако стара гуска као ова на слици о којој смо могли сазнати и неколико интересантних података.

Џемима, одгајена на фарми Вилијама Мофата из Олд Линтила у Шкотској, живела је 41 годину.

Упролеће 1911 године газда Мофат је насадио четири гушчија јајета из којих су се излегла два гусана и једна гуска. Она је чувана као љубимица породице и цео свој дуги живот провела је међу кокошкама. Било је очевидно да је схватила свој нарочити „положај у друштву“, и настојала да се међу живином понаша као прави господар. Своје првенство недвосмислено је испољавала и пред људима. Када би се сестра газда Мофата појавила са храном, Џемима би позвала сву живину на окуп — и сама долазила трчећи. Њено га капе се чуло надалеко, а ако би се у време храњења затекао ту и неки радознали посматрач, оно је постајало још крештавије.

Веровало се да је била јапанског или кинеског порекла, а перје јој није било толико бело као обично. Поред осталог, она је доказала и једну веома интересантну биолошку чињеницу — носи-

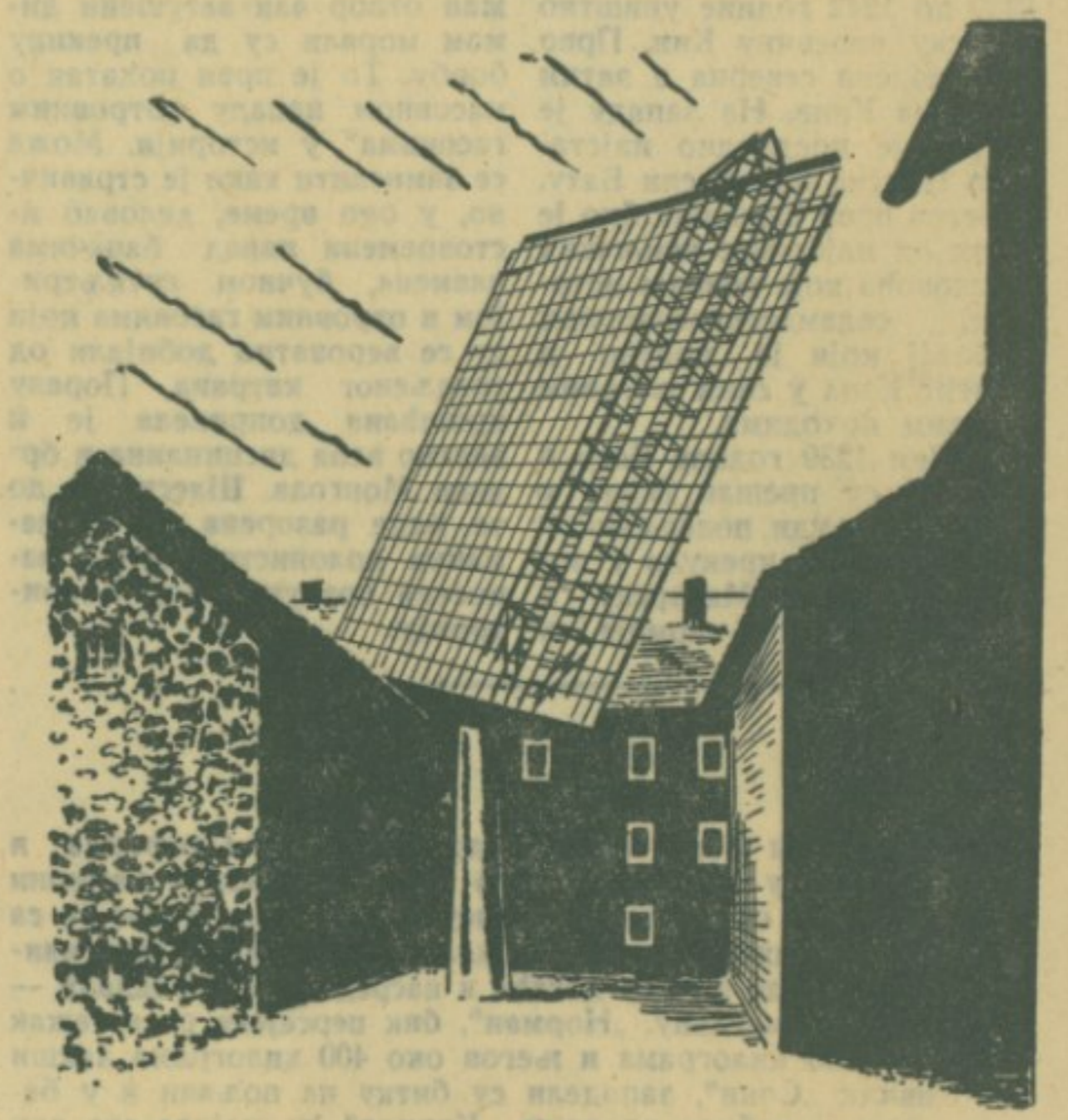

ла је јаја све до 1940 године, готово пуних 30 година.

На фотографији се види Џемима у својој 40 години, у крилу газдарике Мофат која је Џемиму гајила пуних 12 година, све до септембра 1952 када је гуска угунила.

НОВИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

У Немачкој су се појавили нови електронски музички инструменти: оргуље А. В. Б., клавиолин, електронички и мултимоника. Композитор Оскар Сала написао је музику за све ове инструменте.

И најтврђе метале

Сунчана пећ у Пиринејима, са француске стране, постиже температуру од 3.316 степени Целзијусових. Ова пећ топи најтврђе метале. Рефлектор хаата сунчеве зраке преко огледала, која аутоматски прате кретање Сунца.

Како су постала имена

на свету, чија ће запремина бити 185 милијарди кубних метара.

Црни пескови

Овим именом називају се две пустиње КАРАКУМИ што на турском значи Кага — црн и кум — песак. Једна пустиња има површину од око 300.000 км² и лежи источно од Каспског Језера, углавном на територији Узбечке ССР. Друга од 40.000 км², лежи у Казахстанској ССР, северноисточно од Аралског Језера. Њихово становништво живи претежно од гајења оваца и камила.

Блистава

У НР Кини, на планини Тјам Шан, извире река ИЛИ притока Балхашког Језера. Дугачка је 1380 км и местимично пловна. Више од половине њеног тока припада Совјетском Савезу. Име су јој дали Монголи, на чијем језику реч „или“ значи онај који блиста, трепери.

Град поред бране на реци Роте

У Холандији, у делти Рајне, на 180 км од њеног ушћа у Северно Море лежи једна од највећих светских лука, у коју дубоким каналом залазе и највећи океански бродови — РОТЕРДАМ У граду са бродоградилшном, машиноградилшном, металообрађивачком, хемиском,

петролејском, прехранбеном, дуванском и другом индустријом живи преко 750.000 становника. Називан је холандски: Rotte — име реке која се ту улива у Маас и Dam — брана, дакле, Ротердам — „Град поред бране на реци Роте“.

Река разних боја

У целом свету је позната америчка река КОЛОРАДО

која се улива у Калифорнски Залив. Дугачка је са Грин Ривером 3.200 км. Постала је чувена по кањону усеченом до 2.000 м. На њој је и једна од највећих хидроелектричних централа на свету Булдер Дам са вештачким језером од 595 км². Назив реке је шпански а значи „разнобојна река“. То име је сасвим оправдано, јер Колорадо протиче кроз корито чије су стене различитих боја.

Рт Зелени

назвао је 1445 године Португалац Д. Диас најзападнију тачку Африке (17°32' западне дужине и 14°45' северне ширине) која лежи између ушћа реке Гамбије и Сенегала. Када су Португалци после дуж пловидбе дуж пустињске (сахарске) обале Африке стигли до овог рта били су одушевљени зеленилом шума. Зато су рт тако и назвали (Коп Верде). Тада је одбачена претпоставка англских географа да су тропске области пусти и ненасељене због високих температура ваздуха.

РАТНИ ПОХОД

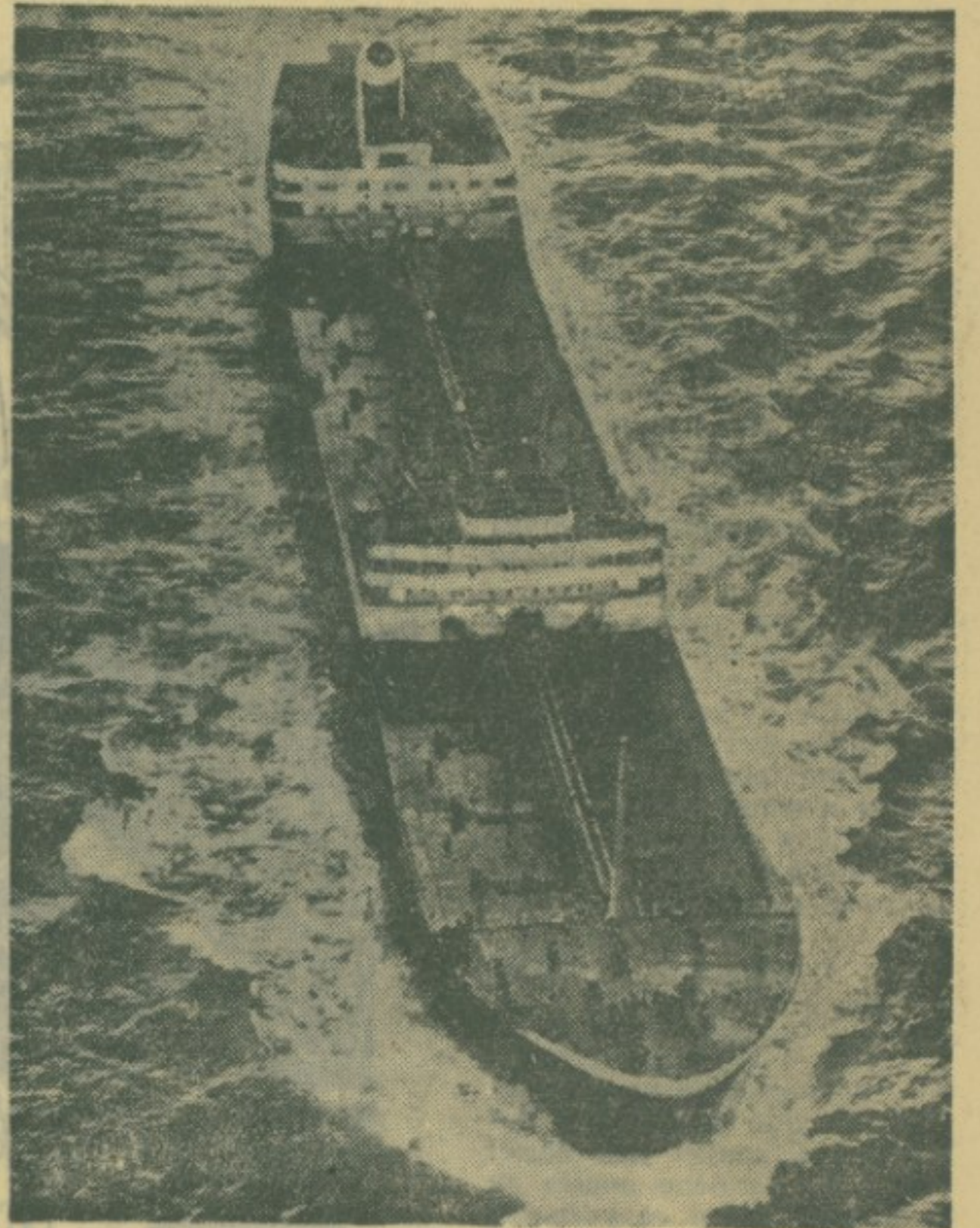

под снажним ударцима Монгола. Млечани су се држали по страни и трговали чак и са освајачима. Црква је проносила застрашујуће гласове о монголским зверствима. Причало се да једу жене, а да нарочито посластицу за њих претстављају деца.

Упролеће 1242 године они су стигли до Беча, Дубровника, Котора и Венеције. А на почетку лета те године дошла је вест из далеке домовине да је Џингис Канов син и велики кан Оготај умро. Да би учествовао у раду великог савета — Курултаја који је имао да одреди наследника великог кана, Бату је одлучно да прекине војну и тако је несложна и подељена хришћанска Европа спасена од Монгола.

Престо је заузео Кублај који је пренео своју престоницу у Пекинг и завршио освајање Кине. Поправно је Велики Канал, послао флоту на Јапан, покорио Индонезију и Цејлон и стигао до Занзибара у Африци и далеких пацифичких острва.

Жута царевина Џингис Кана и његових следбеника била је најмоћнија империја свих времена и обухватила је Кину, Кореју, Бурму и Вијетнам, део Сибира, две Монголије, Синџанг, Централну Азију, Тибет, велики део Индије, Пенџаб и Бенгал, Персију, Авганистан, Кавказ, Ирак и Сирију, готово цео Малу Азију, Русију и Украјину, Шлеску, Хрватску, Далмацију, Влашку и Молдавију. На целој пространој територији овог јединственог царства постојала је обавезна војна и цивилна служба до 70 година и обезбеђење за старе и болесне.

ИЗ ВАЗДУХА...

Посматран из ваздуха овако изгледа зауктали цинатоварен са 50.000 тона нафте док пловни својом нормалном брзином од 27 километара на час. Парне турбине које га покрећу развијају снагу од 17.600 коњских снага. Брод је опремљен свим савременим помоћним справама за пловидбу: радаром, радиогониометром, дубиномером и аутоматским индикаторима за брзину, растојање и бродски газ. Уствари, ово је највећи енглески танкер. Посада од 76 морнара и официра станује у кабинама које се аутоматски проветравају, хладе и загревају помоћу климатизера. На палуби се налази базен за пливање.

КАКО СУ ЏИНГИС КАН И ЊЕГОВИ СЛЕДБЕНИЦИ СТВОРИЛИ НАЈМОЋНИЈЕ И НАЈПРОСТРАНИЈЕ ЦАРСТВО У ИСТОРИЈИ. — МОНГОЛИ СУ ЗНАЛИ ЗА АРТИЈЕРИЈУ, ВАПАЧЕ ПЛАМЕНА И ОТРОВНЕ ГАСОВЕ ЈОШ ПРЕ 700 ГОДИНА.

ЏИНГИС КАН

чинили претежно, коњички ескадрони наоружани кољима, сабљама и луковима, а сваки коњаник имао је бар још по једног резервног коња. Сви су они били обучени у тунике а истовремено и одлично пешачили.

Две централне армије су затим кренуле на југ и стратегијом сличном оној која је примењивана у античкој бици код Кане, потукли 100.000 одлично наоружаних војника угарског краља Беле. Подељени запад ломио се

Џингис Кан није био само велики ратник већ и одличан политичар и мудар државник. За њега се прича да је био необично широкогруд према расним и верским разликама па је често говорио показујући пет прстију на шасти: „Један, два, три, четири, пет — хришћани, будисти, муслимани, таоисти и шаманисти“. Тако је он делио своје поданике на пет једнаких група, а свака од његових 500 жена могла је да бира веру која јој се свиђа.

Канцелар Џингис Кана био је учени Кинез Јелочу Читај, а следбеници, синови и унучи, тежили су да прошире и повећају његово царство и религији нису придавали већи значај од самог родоначелника.

Мада је био „господар света“, Џингис Кан је био свестан пролазности силе и моћи и поредио је своју царевину с торнадом који не траје ни једно цело јутро и пљуском који не пада ни цео дан. Пошто Небо и Земља нису у стању да одрже трајност својим силама, говорио је — он, није у стању ни човек.

Џингис Каново царство није достигло врхунац своје моћи за време његове владавине. Први његов наследник, син Оготај, покорио је Персију и Средњи Исток и од 1239 до 1242 године уништио кинеску царевину Кин. Прво је покорио северна а затим и Јужна Кина. На западу је операције предводио најстарији Џингис Канов син Бату, а његов први сарадник био је Један од најбољих коњичких војсковођа које познаје историја, седамдесетогодишњи Соботај који је пратио и Џингис Кана у свим његовим великим походима.

Крајем 1239 године Бату и Соботај су прешли Волгу и са 250.000 људи подељених у четири армије кренули у поход на Русију, Мађарску и Пољску. Њихове армије су

Монголи су располагали изврсном артиљеријом. Њихови катапулти за избацивање читавих стена могли су се брзо монтирати и зачас после расклопљени пренети даље на леђима Јакова и камила. Од Кинеза су научили да употребљавају барут и знатно пре Запада користили су бацаче пламена и дрвене топове опточене гвозденим обручима. Овако покретном артиљеријом и одлично увежбаним понтоверским јединицама руководили су Кинези.

Под Бајдаровом командом северна армија је продрла у Шлезују, јужна се упутила на Влашку и угрозила Мађаре, а две централне под командом Батуа и Соботаја заобишле су Карпате а затим се поново спојиле.

Бајдар је са северним трупама прегазио Пољску и заузео и попалио Краков, а 31 марта 1241 године стигао у Бреславу.

Хришћанске хронике помињу да су Монголи на дугим шипкама носили необичне гвоздене главе с дугим брадама из чијих је уста сукљао смрдљив дим. Храбри пољски коњаници у сукобу са монголским, пружали су снажан отпор али загушени димом морали су да прекину борбу. То је први податак о масовном нападу „отровним гасовима“ у историји. Може се замислити како је стравично, у оно време, деловао истовремени напад бацачима пламена, бучном артиљеријом и отровним гасовима који су се вероватно добијали од запаљеног катрана. Поразу хришћана допринео је и знатно већа дисциплина и брзина Монгола. Шлеска је до те мере разорена да су немачки колонисти ускоро запосели потпуно пуну територију.

Изабрали друм

На једном месту главног друма између Оксфорда и Фарингдона, у Енглеској, иако су аутомобили и камиони наилазили из оба правца — нису могли даље. Зачас се са обе стране нанизао дуги ред кола. Радознали возачи изишли су да виде шта се догађа и напред друма угледали — два бика на мегдану. „Норман“, бик персејске расе тежак добрих 1100 килограма и његов око 400 килограма лакши противник „Сони“, заподели су битку на пољани и у бесном рвању избили на друм. „Корида“ је трајала све док „Норман“ није савладао свог супарника. Тек тада је њихов газда смео да им приђе и раздвоји их са неколико удара ца вилном.

— Знам сигурно да је „Норман“ виновник, — рекао је сељак, — али ако се ово понови још једном, биће од њега добри бифтеци.

ЦРНИ ЈАГУАР

„Награду Буржела“ за 1960 годину добила је књига Вилјама Книнда, немачког новинара, који је посветио живот описивању домаћих и дивљих животиња. У награђеној књизи „Црни јагуар“ налази се истинита прича о чувеном укротитељу Владију и његовој жени Сизи, који су имали једног црног јагуара. Ова животиња, Сизина велика љубав, једног дана је шчепала за гушу своју заштитницу. Сизи је од страха полудела и потом умрла у душевној болници. Делић ове приче, коју је писац забележио речима њеног мужа, преносимо за наше читаоце.

Синине шаке држале су мали, дугуљасте предмет. Био је то сићушни јагуар који је пијукао и дрхтао као неки црни, слепи птић. Сизи га је обожавала. Мали дивљак је био животиња само по изгледу, али ће

У тој љубави, међутим, било је нешто више од амбиција професионалне укротитељке зверова. Јер, она и ја смо већ дуже времена били „поживотињени“, толико смо живели животом леопарда и осталих звери. После ове „принове“, Сизи је хтела да докаже како се јагуар може васпитати човеком љубављу. Од клупка топлог крзна без вида, наш мали се преобразио у дивно маче које је умело да трчи и да тражи цуцлу. Чешао се о наша колена. Интелигентан и леп, неописиве грациозности кад се креће, он је у очима већ почињао да показује јагуарску подозривост, која се потпуно разликује од оне у осталих дивљачи. Крај мојих стопала толико пута су се играли млади

лавови, плели су ми се око ногу тигрови, живео сам, такорећи, у друштву леопарда. Али, свака ова животиња могла је сама да се игра и никад се није интересовала за предмете у домаћинству. Међутим, црна мачка имала је жељу да цепа, руши, увек уз озбиљан и опасан израз у очима. Тешко се навикавала на нову средину, била је неповерљива, опрезна, све је морала да оћуши и да опипа. Ако бисмо Сизи и ја разговарали повишеним тоном, јагуар би као муња склизнуо испод намештаја.

Вештина дресуре

Дресер не припитомљава дивљу животињу, јер је то немогућно, већ јој се намеће, да би постао њен господар; њихов „први“ у чопору. Није животиња та која се преображава, већ укротитељ, ако жели да њоме влада. О томе публици ништа не зна и мисли баш супротно.

Да једна сложена циркуска тачка са више животиња успе, треба радити годинама па и деценијама. Са псима и коњима није исти случај. Али са крволочним животињама, укротитељ се занста „подивљачи“. Један дресер од ланата, ако му приведете двојицу колега, одмах ће вам погодити који је од њих укротитељ лавова а ко вукова, а да не говоримо о онима који раде са слоновима или газеллама.

Ја лично сматрам да је јагуар једини човек неприятељ. Он је једина крупна и опасна дивљач обеју Америка. Нити је величанствен, као тигар, нити има привлачност леопарда. То је тешка, трапава мачка снажних ножних мишића, јаког врата, округле и масивне главе, очију које не гледају према се и која према човеку не осећа страх већ мржњу. Како по изгледу тако и по психологији, велика је разлика између леопарда и јагуара.

Леопард је тачкаст по телу и отворене природе, а јагуар је притајен. Први одаје вечиту будност и спремност за напад. Он се ретко удаљује од људских насеља, залази у њих, шуња се по колибама у рођеника, напада и са жртвом у зубима бежи у шуму. Јагуар, на супрот њему, избегава човека што је више могућно. Њему годе усамљеност, тамне шуме, мочваре и висока савана. Отуда не знамо много о његовом животу. Иако се мисли да не напада човека, ја сматрам да је јагуар, као и све крупне звери Амазона врло опасан. Нарочито црни јагуар који живи у мочварним прашумама.

Хтела је да га придобије љубављу

Моја супруга Сизи, иако вешт укротитељ звери, била је веома нежног срца. Затим, под утицајем васпитања и књига које је читала, увек је сневала да своје биће стопи са неким другим, не схватајући да људи, ма колико да воле и да су вољени, увек морају донекле да живе сами. Зато се сва предала црном мачету. Пошто је веровала у ванземаљску снагу срца, сматрала је да ће својом великом љубављу од Црног начинити пи тому и добру животињу. Њена заблуда била је неразумна, али сам ја био немоћан.

Два жута ока и укочен поглед

Једног јутра, пре више година, Сизи и ја смо пришли и отворили врата кавеза наших звери. Црни је чукао у дну свог кавеза. Момци су већ били отворили друга врата иза којих је лежало пет леопарда Кира и Кара. Кира је уствари био мртав, сасвим поред решетке. Кара се налазила мало даље, не хајући за смрт свога друга. Момци су се упињали да извуку

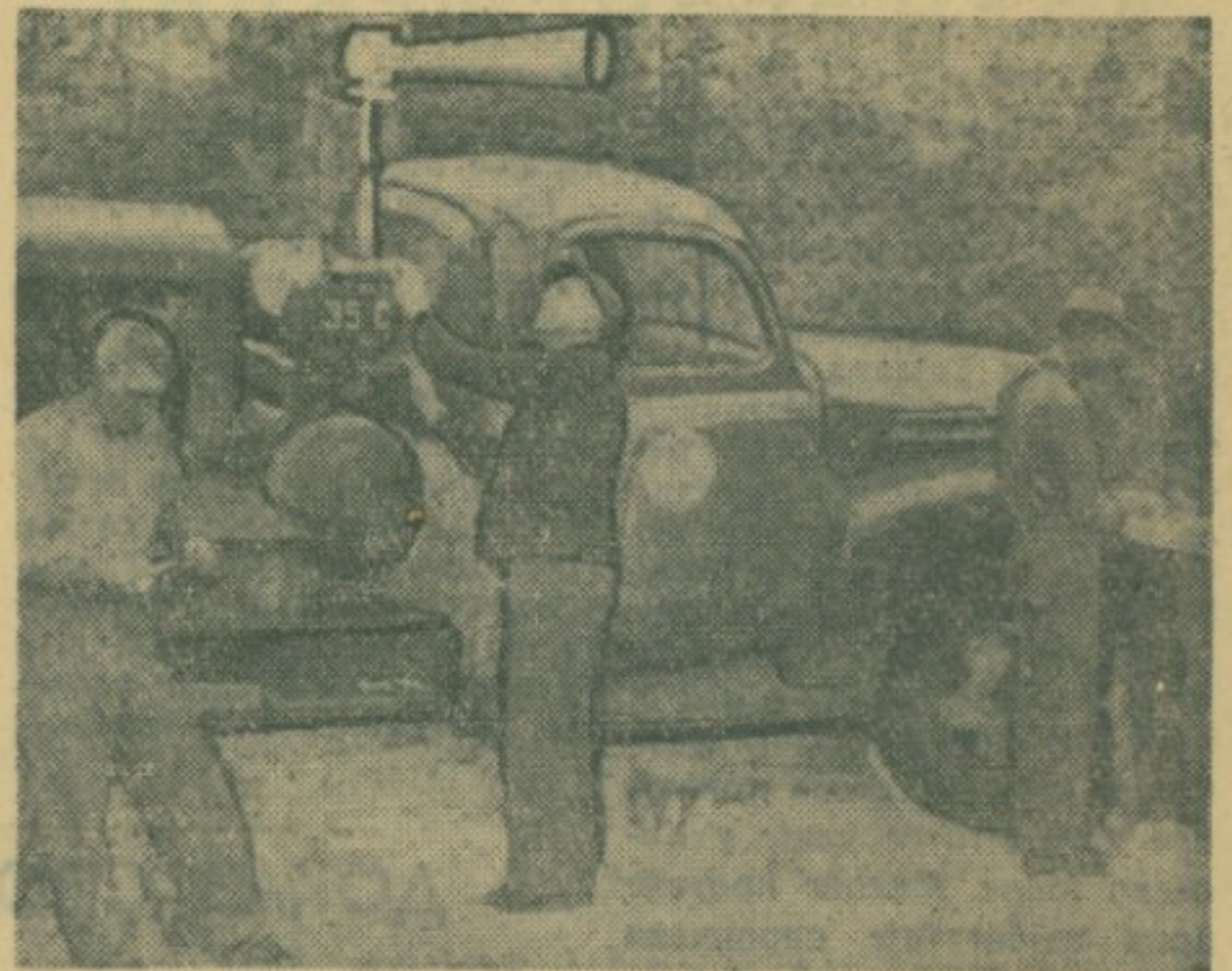
Кирино млигаво тело на коме није било ниједне огреботине. Прво смо мислили да није издржао дуго путовање преко Атлантика, али су се на његовој гуши убрзо открили трагови Кариних зуба. Уз то, био му је сломљен вратни пршљен. Значи да је Кара, узнемирена путовањем, изазвала брачну размирицу у којој се није уздржала од најгорег.

У том тренутку позвала ме је Сизи која се налазила пред својим љубимцем. У руци је држала ам и хтела да га стави на животињу. Црни је лежао уморан и непомичан. Жутих зеница и укочена погледа изгледао је као да не види Сизи. Ни умињати позиви ни тепања нису могли да га покрену. Сизи је хтела да уђе у кавез, али сам је спречио. Путовање по рђавом времену и љуљање брода били су га сасвим ошамутили. Уствари она се уплашила да му се нешто није догодило. Сирота Сизи. Ипак, оставили смо га на миру, јер смо знали да бура може да утиче на желудац крупне дивљачи врло неповољно тако да је потпуно умртва. Оставили смо нашег црног јагуара да се одмара, да поново добије своју стару снагу, којом смо се поносили и — која нас је тако скупо стала.

ЧУДАН АВИОН

Почеле су пробе, на земљи, теријала. Авион има 3 ротора, — од којих су два у крилима — за узлетање и слетање а један у репу — за хоризонталан лет. За време о- бичног летења ротори на мале висине као и пренос ма-

Рог позива изгубљене у шуми

Најновији начин за спасавање ловаца и хајкача изгубљених у шумама Њу Хемпшајра је дозивање рогом који се заснива на компринованом ваздуху. Његов звук се чује на 18 километара даљине. У сезони лова када је пр-

ПЛАНОВИ О МЕЊАЊУ ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ

Један француски месечни часопис за популаризацију науке преноси напис из совјетског листа „Труд“ у коме се говори о могућним променама на Земљиној површини. Ако би се остварила међународна сарадња широких размера, могли би се извршити следећи циновски подухвати:

- 1) У Пацифику, на дубини од 12 до 14 километара, тамо где је земљина кора најтања, бушењем би се допрло до самог земљиног језгра. Овај захват би омогућио да се реше многобројне загонетке у погледу настанка наше планете а нарочито би се добио одговор на питање да ли се она хлади или загрева. (Познато је да једна америчка експедиција врши припреме за бушење, али њени планови су знатно скромнији).
- 2) Изградња циновске железничке пруге, која је назва-

на „железницом три континента“, чији би двоструки колосек спајао Лондон и Москву са Њујорком. На овоме путу избушила би се два подводна тунела: један испод Ламанша а други испод Беринговог Мореуза. Друга варијанта је да се подигне насип преко Беринговог Мореуза. Брзина кретања возова износила би 300 километара на сат.

3) Изградња тунела испод Хималаја који би спајао Индију са Кином. Наравно да би овоме, између осталог, претходила опсежна студија померања тла, јер је познато да су у области Хималаја земљотреси доста чести.

4) Стварање вештачког мора у Сахари у чије би се лежиште доводила вода из Средоземног Мора.

5) Исусење једног дела Средоземног Мора ради до-

бијања плодних површина. Овај план извео би се затварањем Гибралтарског Мореуза.

6) Изградња једног „зида“ у Атлантику који би делимично променио правац Голфској струји. На тај начин би се извршило загревање и северних обала Европе и Америке.

7) Бушење тунела испод Гибралтарског Мореуза између Суете и једног рта западно од Гибралтара. Ову исту идеју имао је својевремено и један шпански инжењер који је пре извесног времена израдио начелни пројект.

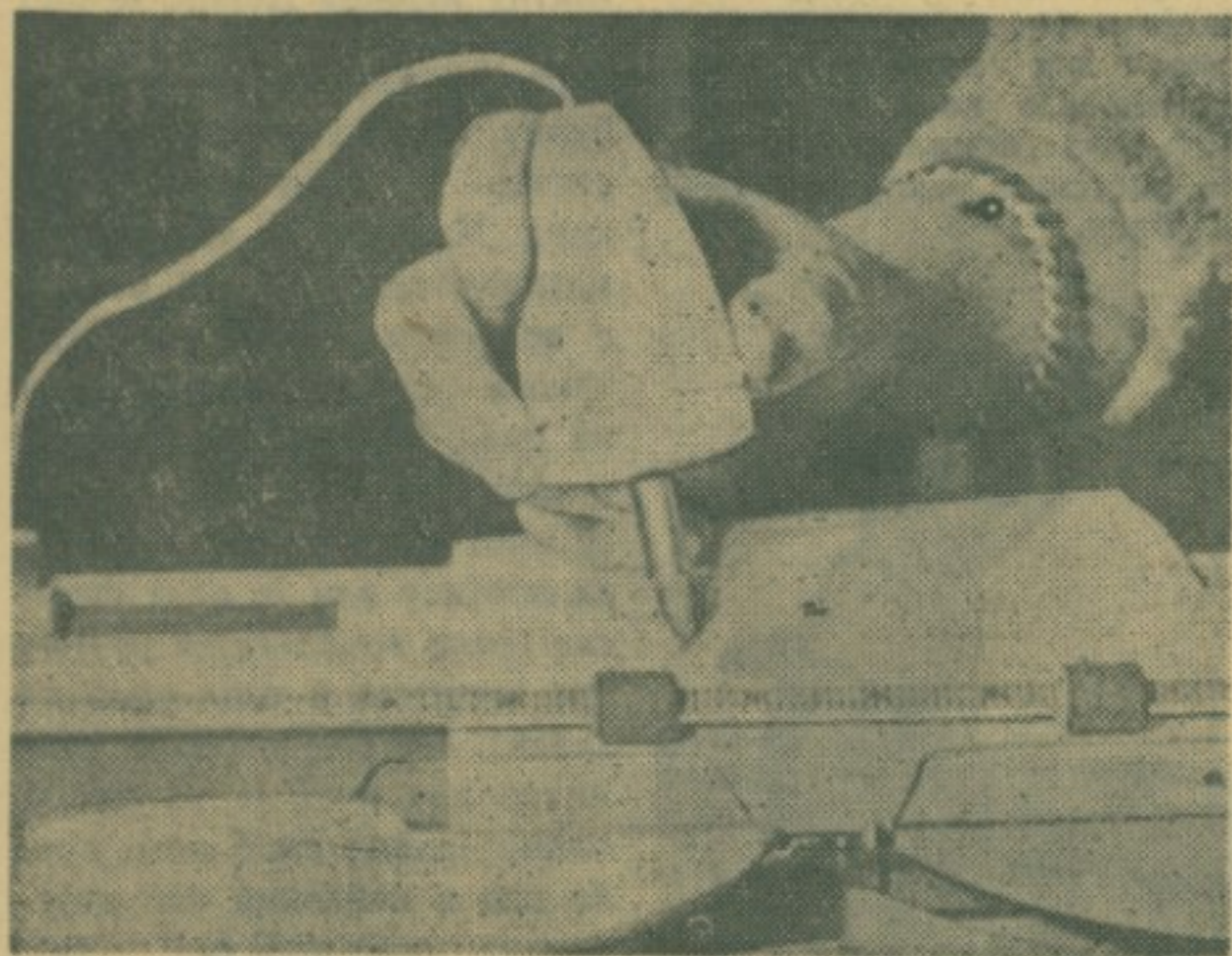
8) Изградња „канала трију река“ у Јужној Америци које би спојене сачињавале јединствен систем за наводњавање. Реч је о трима највећим рекама у Јужној Америци.

Према совјетском листу „Труд“, девет великих пројекта био би систем коришћења ледених брегова Северног и Јужног пола за наводњавање сушних предела Сједињених Држава Америке и појединих земаља Јужне Америке. Топљењем ледених брегова добили би се милиони кубних метара слатке воде која би натопила неплодна поља уред јаког сунчаног зрачења.

Светске резерве петролеја нису мале

Пре десетак година стручњаци су предвиђали да ће између 1970 и 2000 године на нашој планети да наступи озбиљна nestaшица петролеја и угља. Ми смо им поверовали, и тешили смо се тиме што је производња атомске енергије у сталном порасту.

Међутим, показало се да је производња атомске енергије још врло скупа, али и то да песимистичка предвиђања стручњака за нафту нису тачна. Тако је, на пример, у Америчком конгресу званично изјављено да ће резерве петролеја и подземног гаса свакако бити сасвим довољне за наредних сто година, јер је процењено да изнесе сто пута већу количину од досадашње једногодишње производње.

Направа за брисање

Једном париском проналазачу пало је на памет да направи апарат који ће електричним путем избрисати на-

писану реч. Апарат се ставља у покрет помоћу притиска на дугме и гума за десетину секунде избрише што треба.

Нов стереомикроскоп

Московски оптичари Сергеј Иванов и Николај Герасимов конструисали су стереомикроскоп који може да увећава код ових инструмената омогућава је повећавање од 120 пута.

Медицина кроз векове

РАБАЊЕ ХИРУРГИЈЕ

Када су у веку сколастичара студенти желели да дознају колико зуба има коњ, тражили су по рукописима да у њима открију шта су о томе казали славни људи као што су били Аристотел или Плиније. У случају да су се њихова мишљења разликовала, научници и њихови ђаци поделили би се у две групе и водили огорчене борбе прибегавајући свим триковима и закључцима „логичарске уметности“ да би надмудрили једни друге. Заборављали су само једно: да погледају коњу у уста.

Сколастичари су веровали да се на свако питање које се тиче свемира, раја, пакла или човека може одговорити теоретским извођењем закључка

ка полазећи од општих ствари према посебним. Велики ауторитет старог света и црквени оци већ су о свему изrekli последњу реч. Наука се састоји само у томе да се погледа у књиге и да се из њих извуку закључци. Пуким размишљањем може се наћи одговор на свако питање, чак и на овакво: колико анђела може да се смести на врх једне игле.

Утицај сколастичара и њиховог учења на медицину био је далеко од благотворног. Практични методи које је у велика салернска школа били су замењени књишком науком. Медицина се претворила у вештину размишљања. Уместо да стичу и употпуњују знање на практичном раду крај болесничких постеља, лекари су заривали главе у старе књиге и писали расправе и коментаре.

Срећом, саме нове медицинске ухватиле је већ било корена. Велику улогу у враћању рационалној медицини одиграли су видари, претече модерних хирурга. Лекари, ученици од видара, лакше су постали плен сколастичара. Видари су били занатлије у најбољем значењу те речи. Своје знање нису стицали из сумњивих књига већ у сва-

ско тело. О његовом начину предавања један од његових најистакнутијих ученика, Ги де Молијак, пише: „Мој учитељ, пошто би поставио тело на сто, одржао би четири предавања. Прво је обухватало органе за варење јер се они најпре кваре, друго се односило на духовне органе, треће на животињске органе, четврто је било о рукама и ногама... На тај начин он нас је учио анатомији на телима људи, мајмуна, свиња и других животиња, а не са слике као што је то чинио Анри д'Мондевил.“

Знање стечено у Болоњи, Ги де Молијак је пренео у Француску где је, наставно да иде путем свог учитеља. Дотле су видари искључиво лечили ране и намештали поломењене удове. Захваљујући њему, све је најзад заузело место које заслужује и постало део медицине. То више није било видарство, већ хирургија. Године 1363, он објављује књигу „Велика хирургија“, обиман уџбеник написан на основу савесних анатомских проучавања. Књига је стекла велики углед и била преведена с латинског на француски, провансалски, енглески, италијански, холандски и хебрејски.

УКРОЋЕНИ МЕКОНГ

Река Меконг у Источној Азији мало је позната иако протиче кроз четири земље: Вијетнам, Камбоџу, Лаос и Тајланд.

Меконг извире у Источном Тибету на висини од 4.800 метара. Касније тече паралелно са познатим караванским путем који спаја Тибет и Кину. Потом чини границу између Бурме и Лаоса. У Тајланду је још бурна река, а тек у Камбоџи протиче кроз дунглу и смирује своје токове, пре него што се улије у Кинеско Море. Меконг протиче кроз најбогатије пиринчано поље на свету и обезбеђује храну за 17 милиона становника.

Али Меконг није увек питом. Он уме да буде и суров, да смањи своје токове и изазове глад, или да се излије и донесе беду.

Под окриљем Уједињених

нација сада се планира регулисање Меконга.

Три основна задатка треба да буду решена регулисањем Меконга: да се у првој етапи изведе наводњавање 93 хиљаде квадратних километара земљишта што ће омогућити интензивнију производњу кукуруза, памука, дувана и соје поред пиринча; да се изграде две бране за хидроцентралу од 4 милиона киловата, и омогући пловидба што ће обезбедити и бржи развој овог азијског подручја.

ДОКАЗ СПОСОБНОСТИ

Неког Оклама, агента једног лондонског осигуравајућег друштва отпустило је његово предузеће зато што је много радног времена одвајао на јело. Његову жалбу суд је усвојио и доделио му 185.000 швајцарских франака отштете. После добијене парнице Оклам је признао да је себе осигурао за случај да се његов судија разболи или умре. Учинило је то зато што није имао новца да поново плати парничне трошкове. Уплатио је свега 88 швајцарских франака за осигурање од 60.000.

WALT DISNEY

ТРЕЋИ НА ПЛАНИНИ

ОПРОСТИ, СТРИЦЕ, ШТО СИ ЗБОГ МЕНЕ СТАВИО НА КОЦКУ ЗВОЈ ЖИВОТ.

НЕ ЛУТИТЕ СЕ НА ДЕУКА, ФРАНЦЕ... ЧЕРУ...

САД КАДА ЗНА ДА ЈЕ ЊЕГОВО МЕСТО У КУХИНИ!

КАПЕТАН ВИНТЕР ОТПУТОВАО ЈЕ ЗА ЖЕНЕВУ ПОЗДРАВИВШИ СЕ С РУДИЈЕМ.

ОДЛАЗИ ЈЕ ДИНИ ЧОВЕК КОЈИ БИ МОГАО ДА МИ ПОМОГНЕ ДА ПОБЕДИМ ПЛАНИНУ-УБИЦУ!

НИКАД ГА ВИШЕ НЕЋУ ВИДЕТИ!

ВРАТИТЕ СЕ ОН РУДИ... ВИДЕЊЕШ ГА ТИ ОПЕТ!

АЛИ ПРЕ ТОГА СТАРИ ЛЕО НАПРАВИКЕ ОД ТЕБЕ ПЛАНИНАРА!

ПОЧИЊЕМО СУТРА, РАНО ИЗЈУТРА!

РАНО СУТРА ДАН

ПОЧЕКЕМО СА ОВИМ! ЗАР ТИ БОДАШЦЕТОМ?

НЕБЕ ТИ ВИТИ ТАКО ЛАКО КАД НОСИШ ОВО КАМЕЊЕ!

САД ЊЕМО ВИДЕТИ ЈЕДНОМ ЗА СВАГДА ДА ЛИ ЊЕШ БИТИ АЛПСКИ ВОДИЧ ИЛИ СУДОПЕРА!

ДАО БИ РЕКОРД ЗА ЗЛАТНУ МЕДАЉУ

Пре него што испричамо о „несрећни“ која се десила светском рекордеру у трци на сто десет метара с препонама, испричаћемо нешто о најупорнијем и узорном такмичару иако по годинама најстаријем учеснику Олимпијаде у Лондону 1948 године.

Европски рекордер у трци на 110 метара с препонама Доналд Финлеј узалуд се на три олимпијаде борио за златну медаљу. Први пут је учествовао на Олимпијади у Лос Анђелосу 1932 године и заузео треће место, за свега две десетине секунде иза првог; други пут је на Олимпијади у Берлину 1936 године био други и то опет за две десетине секунде иза првог. Али он је чекао пуних дванаест година да тек после Другог светског рата

НА ОЛИМПИСКИМ ИГРАМА У МЕЛБУРНУ ДЕЈВИС СТИЖЕ ИСТОВРЕМЕНО НА ЦИЉ У ТРЦИ НА 110 МЕТАРА СА ПРЕПОНАМА

Први пут је на Олимпијади у Хелсинкију 1952 године покушао да освоји златну медаљу. Вероватно би у томе успео да је имао мало више среће јер је као први на циљ стигао истовремено са Диларом који је пре тога важио као један од најбољих препонаша света. Судије на циљу су измерили исто време али је филмска трака показала да је Дејвис био за један длан иза Дилара. Време је било исто а медаље различите!

Али баш зато што је желео златну медаљу Дејвис је био веома вредан и упорно тренирао за Олимпијаду у Мелбурну. У међувремену је поставио и нови светски рекорд. Мелбурн је видео драматичну трку на 110 метара с препонама. Опет су два тркача стигла истовремено на циљ: један је био Дејвис а други Ли Калунд. Судије су опет измериле исто време за обојицу али је опет филмска трака показала да је Дејвис закаснио и сада само за „длан“. Овај изванредан такмичар два пута је на двема олимпијадама имао исто време као и победник али ниједанпут није победио! Каже се да би Дејвис радије примио златну медаљу за победу у трци на 110 метара с препонама него што држи светски рекорд у тој дисциплини.

ЦЕЛЕР ПРОТИВ СУНЦА

Да би се поцрнело треба јести целер — тврди др Францис П. Роадес, лекар из Детроита. Он је у целеру открио хемиске састојке који имају особину да повећавају нормалан процес црњења и да заштите кожу од сунчевих зракова. Овај састојак се налази у великим количинама у египатском целеру, а у Америци га има и у облику таблета. Треба га само прогутати два сата пре сунчања, и добијају се одлични резултати.

И СРЧАНИ БОЛЕСНИЦИ МОГУ ДУГО ДА ЖИВЕ — Један угледни амерички лекар тврди да срчани болесници могу да доживе дубоку старост, иако су врло активни у јавном животу, али само ако се придржавају ових шест правила: 1) Пазити на исхрану. Не сме се јести жилава храна као што је шпаргла, целер и банана. Забрањено је спанаћ, кисео купус и масна меса јер се она тешко варе. 2) Избегавати све прекомерне заморе. 3) Одмарати се много. Спавати просечно 8 до 9 часова сваке ноћи, и после подне један час. 4) Радити гимнастику али само ону која захтева умерено напрезање. Кад је лепо време може се играти чак и неки спорт. 5) Треба се често прегледати и проверавати пулс после сваког напорног посла. 6) Бити миран. Не треба се љутити, јер се тиме погоршава ионако слабо срце. Господарити својим нервима.

АУТОМАТСКИ ТРАКТОР направљен је у једној сталњинградској фабрици и већ пуштен у продају. Возач треба само да направи прву brazду, а после трактор „уме“ и сам.

ПО СУГЕСТИЈИ Светске организације здравља решено је да се ускоро у Немачкој Савезној Републици организује серија анкета у намери да се на прецизан начин одреди штетност радиоактивних зрачења. Ова испитивања ће се обављати читавих 15 година, да би се добила тачни подаци, да ли су извесна наследна обољења, све чешће изражавана, настала услед радиоактивног дејства на зачетак. Програм предвиђа на првом месту, медицинска испитивања на више стотина хиљада ученика у Доњој Саксонији, Шлезвиг-Холштајну и Западном Берлину. Циљ је да се пронађе узрок евентуалних симптома који наговештавају наследна обољења. Група немачких истраживача је класирала десет обољења, међу којима атрофију мишића, која се све чешће среће.

Гали значење?

ОТКРИЋЕ У КЕЛНУ ИЗ ФРАНАЧКОГ ДОБА

Недавно је у Келнској катедри откривен гроб једне принцезе која је живела после покрштавања Франака. Ово је први случај да је један гроб пронађен у бедемима старог римског града. Досад се према историским подацима мислило да су Франци брижљиво избегавали — можда из сујеверја — освајање области које су насељавали Римљани, и градове које су они саградиле.

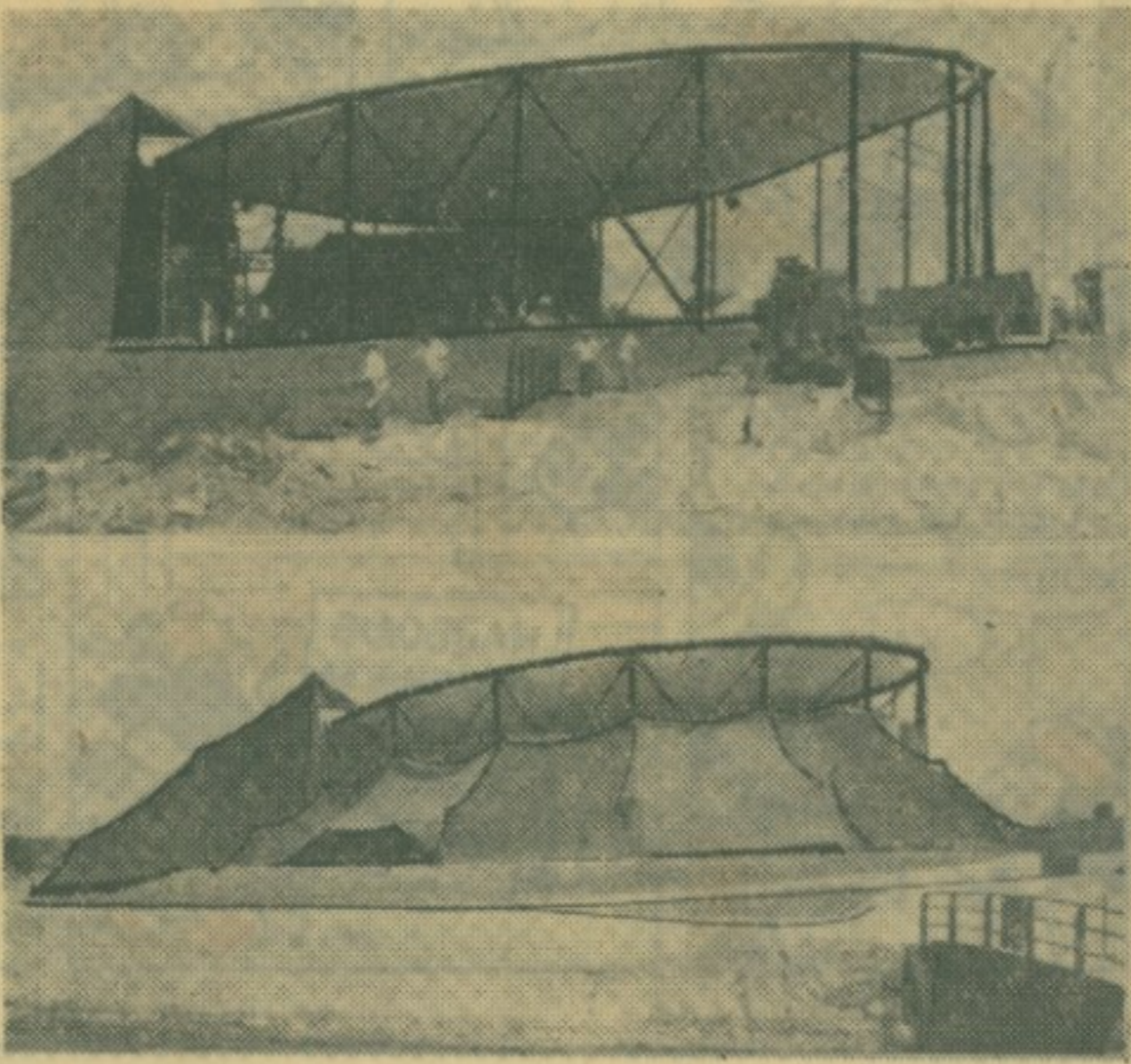
Пошто су разрушили извесне старе римске градове као што су Триер и Мајнц, или једноставно оставили по страни неке друге, Франци су редовно зидали своје куће и цркве изван бедема римских градова. Међутим, темељи Келнске катедрале налазе се баш у унутрашњости неких римских зидина. Може се поставити питање због чега су они напуштајући своја места становања сахрањили једну принцезу у римској зони.

Келнски археолози су после ових недавних открића склонили да верују да Франци никако и нису напустили градски сектор Келна. Уосталом, ова теза је поткрепљена неким изванредно очуваним рушевинама из римског доба. Према овоме може се претпоставити да су Франци у Келну основали своју прву градску заједницу.

Посмртни остаци принцезе били су сахрањени у једном дрвеном ковчегу. У овом гробу који је вероватно из 600 године, нађен је веома леп накит: четири златна броша,

наруквице, једна сјајна огрлица, огледало од биџура са златном дршком, два златна прстена, златна дијадема филигрански израђена, као и један мали мач који је са два златна ланчића био прикачен за принцезин појас.

Ковчег се налазио у великом саркофагу који је осим њега садржавао још један сандук прекривен листовима од позлаћене бронзе у коме су се налазили ораси и две мале мазге, а осим тога још и једно дрвено ведро, три флаше, од којих се у једној до половине налазила нека течност, два стаклена тањира, таламбас и једна здела.

БОСТОНСКО ПОЗОРИШТЕ

Пошто у обичном шатору у летњим позориштима централни подупирачи сметају гледаоцима, архитекте су пронашли ново решење за бостонску летњу позоришту. Челични обруч са пречником од 43,5 метра постављен је на 18 стубова. У обручу се налази балон као

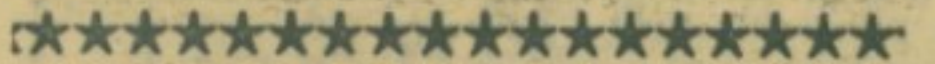
диск од пластичне масе који када је надуван у централном делу има 8 метара. Са стране и око позорнице су платнени зидови. Балон поред тога што штити од кише пружа одличну изолацију од летњег сунца.

ТЕЛЕВИЗИЈА НА РАЈНИ

Телевизијска камера данас управља речним саобраћајем на Рајни. Пет покретних телевизијских камера код Базела осматрају километрима дуг ток Рајне, дуж које су постављени семафори са црвеним, жутим и зеленим сигналинама уместо досадашњих заставица. Када надзорник повиди хоће да види шта се дешава на Рајни он притисне само дугме. У покрет се одмах ставља телевизијска камера на 40 метара високом стубу и на екрану 35x20 сантиметара види се жељени део Рајне док друга камера саобраћају показује слободан простор за „паркирање“ брода. Помоћу два тастера даје се сигнал броду који се упућује у пристаниште.

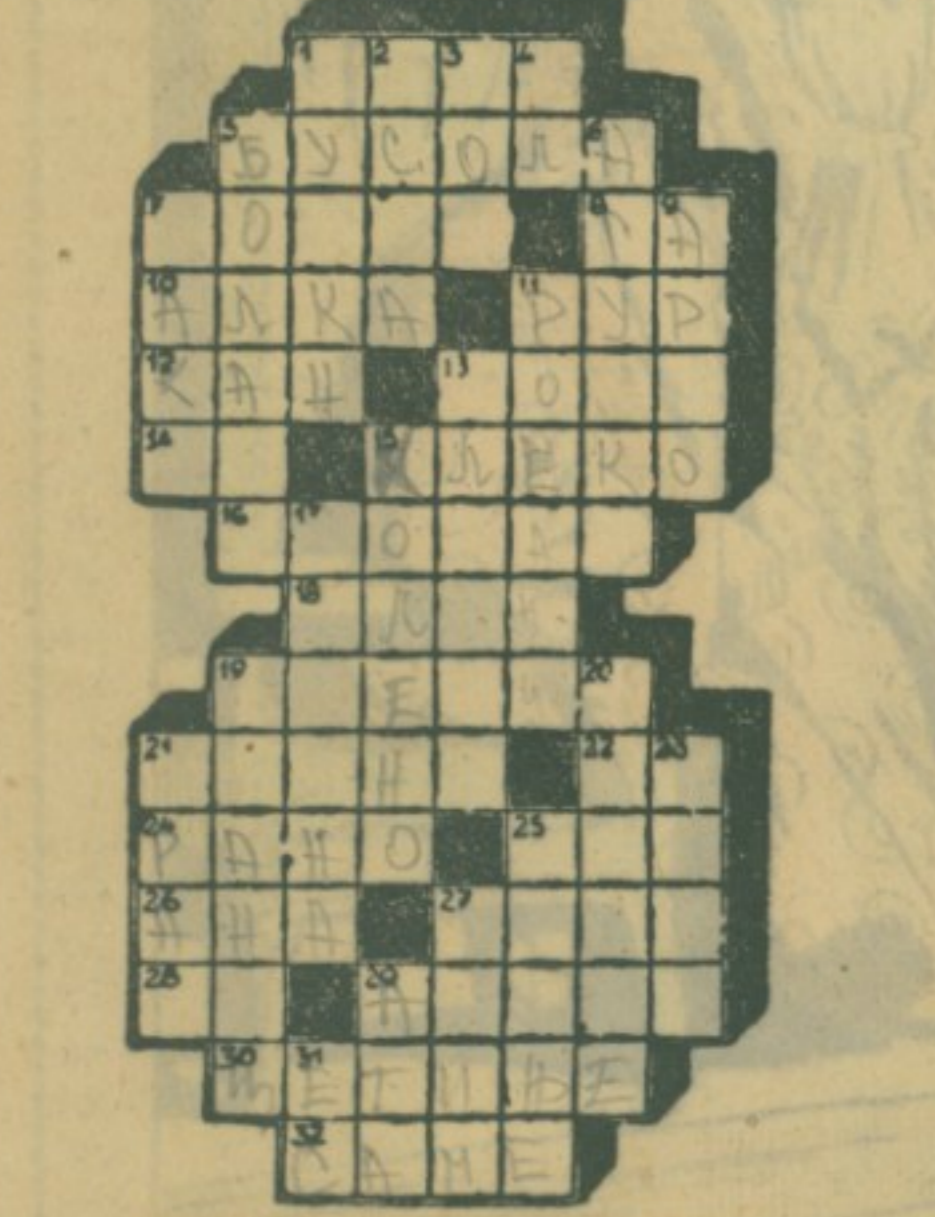
ПРОТИВ АЛЕРГИЈЕ НА ПЕНИЦИЛИН — Особе које показују алергичне реакције на пеницилин могу се после проналаска новог лека заштитити од такве реакције. 5—10 од 100 Американаца показују алергичне реакције на пеницилин који је данас лек највише употребљаван после аспирина. Симптоми ове алергије су осип, оток, грозница и малаксалост. Амерички лекар др Вилјам Штраус саопштио је да је нови лек ефикасан у 93 одсто случајева и пуштен је у продају под називом Неутрапен. Број особа пресетљивих на пеницилин расте сваке године по речима др Штрауса за 1—2 одсто, услед широкое примене у терапији и излагању нетераписким изворима пеницилина.

ВАЗДУШНО ПАКОВАЊЕ — Досадашњи начин паковања често није довољна заштита за робу која треба да буде транспортована. Масиван сандук, бесумње, обезбеђује заштиту против директних удара, али он не може да ублажи последице судара настале услед њихања међу стварима унутра. За то може веома користан да буде „ваздушни јастук“. Једна немачка компанија је израдила листове од пластичне материје који могу да се према потреби надувају више или мање. Роба припремљена за превоз ставља се у неку врсту „пака“ од пластичне материје. Прецизни инструменти, осетљиви апарати или стаклени предмети обмотани пластичном материјом у чијој унутрашњости буквално „плове“ стављају се у сандук. Треба додати још и то да омотач од пластичне материје штити у исто време робу и од хладноће. Најзад и царинска контрола ће имати олакшице — паковање је потпуно провидно.

Водоравно: 1) место у Истри; 5) компас; 7) наша планина; 8) хемиски знак за галијум; 10) рибарска мрежа; 11) индустријска област у Западном Европу; 12) град у Француској; 13) једна Крлејина драма; 14) два иста сугласника; 15) млечни напиток; 16) град на Јадрану; 18) прибор за рад; 19) зборник имена; 21) део гњурачке опреме; 22) прста першуна; 23) превремено; 25) река у Италији; 26) личност из Толстојевог романа; 27) град у СССР; 28) дршка на виолини; 29) место у Србији; 30) град у Црној Гори; 32) усамљене.

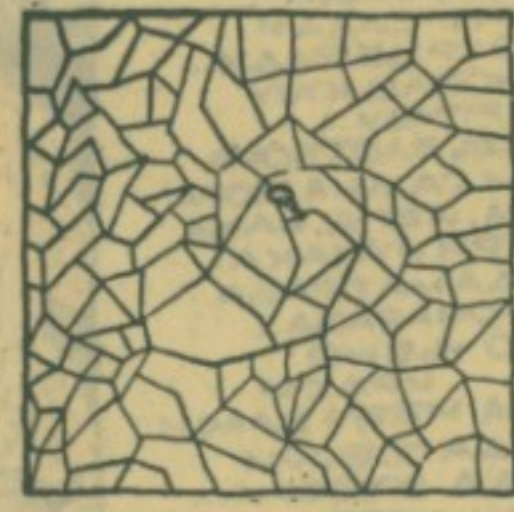
Усправно: 1) врста супе; 2) гајена биљка; 3) наелектрисана честица; 4) слово латинице; 5) терет; 6) лука у Мароку; 7) страни мушко име; 9) град у Француској; 11) група народа сродних по језику у Предњој Азији, Северној и Источној Африци; 13) град у Швајцарској; 15) део ноге; 17) страни женско име; 19) место у Хрватској; 20) процес претварања ковног гвожђа брзим хлађењем у челик; 21) ваздух; 23) полуострво на северу Европе; 25) река у Африци; 27) наш познати виолинист; 29) отац (слов.); 31) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) коњи; 5) Волоња; 7) Хуни; 8) ерг; 10) агава; 12) ар; 13) „Кери“; 15) ер; 17) Ровињ; 19) кос; 21) море; 22) Лебане; 24) Сава; 25) Ана; 27) „Отело“; 29) аг; 30) рел; 32) ум; 34) токар; 36) нос; 38) Нама; 39) јагода; 41) раса.
Усправно: 1) „Конак“; 2) Оливер; 3) њо; 4) мње; 5) Буг; 6) ара; 7) Хашек; 9) грање; 11) арома; 14) Ивона; 16) ролат; 18) Ирена; 20) север; 23) балет; 24) Солун; 26) Агора; 28) Олонос; 31) икада; 33) мој; 35) ама; 37) Сар; 40) га.

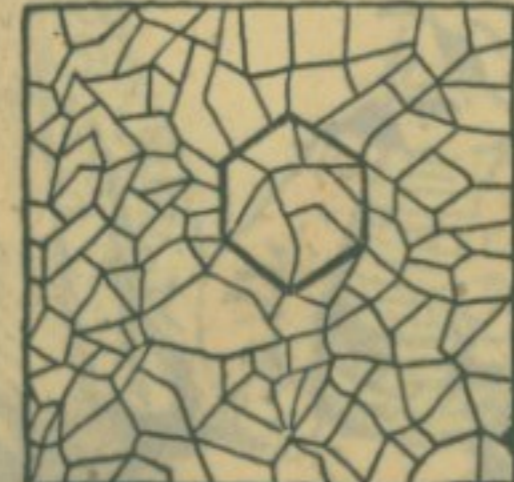
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗАГОНЕТКЕ

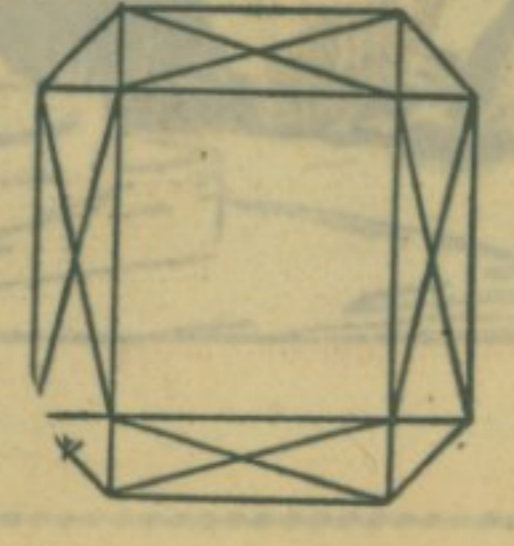

Пронађите га

Међу овим линијама уцртаним на сх. 1 налази се један потпуно правилан шестоугаоник. Покушајте да га пронађете. Ако не можете ви погледајте сл. 2.

У једном потезу

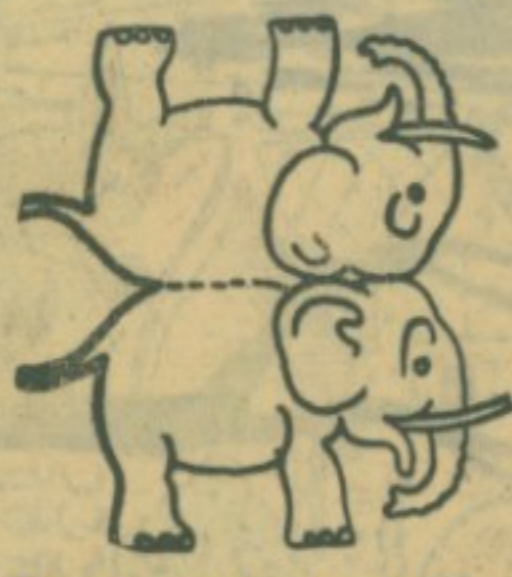
Изваците ово једним потезом и добићете правилне геометријске слике.

Длакаве јој груди
А дрвена лећа,
За чистотом жуди.
Прашина је врећа,
Ал' се њоме храни
И нос од ње брани? (внлгд)

Кад ме нема месец скратим,
По три зиме светом кружим.
А четвртој тек се вратим,
Да месецу век продужим? (внлгдф гз)

Када сама стојим
Ја ништа не бројим;
Ком сам с леве стране
Том вредност омане
Ком сам поред десног скута
Појачам га десет пута? (внлгд)

О мени је опште мњење,
Да сам дечје искушење,
Да се зато свуда верем,
Да обуку деци дajem,
Па да због тог мога чина,
Дена вуку и батина,
А истина тврди жива:
То без моје воље бива. (внлгдг)

СЛОН ОД ПАПИРА

Прецртај, па исечи маказам овог слона. Кад га пресавијеш по испрекиданој линији, слон ће стајати.

РАЧУНСКИ ЗАДАТАК

Којим ћемо бројем помножити 123456789, да бисмо добили производ 1111111101?
(Треба га помножити са 9).

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Шта се све може нацртати од круга!

Ево како ћете нацртати оцачара

... за један килограм старског ружиног уља потребно је

35 милиона круничних листића руже.

... и међу сисарима има паразита. То су кивотиње из групе јужноамеричких слепих мишева које оштрим секућим пресецају кожу крупним сисарима и пију њихову крв.

... „батнтермосалинограф“ је име једног руског веома прецизног апарата за мерење дубине, температуре и соли морске воде.

... у близини Ремса, у Француској, недавно је нађена човечја лобања стара, како научници мисле, 60 милиона година.

... у нашем сунчаном систему има 32 месеца, то јест пратилаца планета. Највише их има Јупитер (10), а најмање Земља: свега један.

... плод хлебног дрвета може да буде тежак до 25 килограма.

...животиња леђница може да окрене главу за читавих 360 степени а да не покрене тело.

...према тврђењу научника, бактерије су најотпорнија жива бића на Земљи. Тако су недавно у атомској станици у Лос Анђелосу бактерије откривене у води која се употребљава за хлађење нуклеарног реактора.

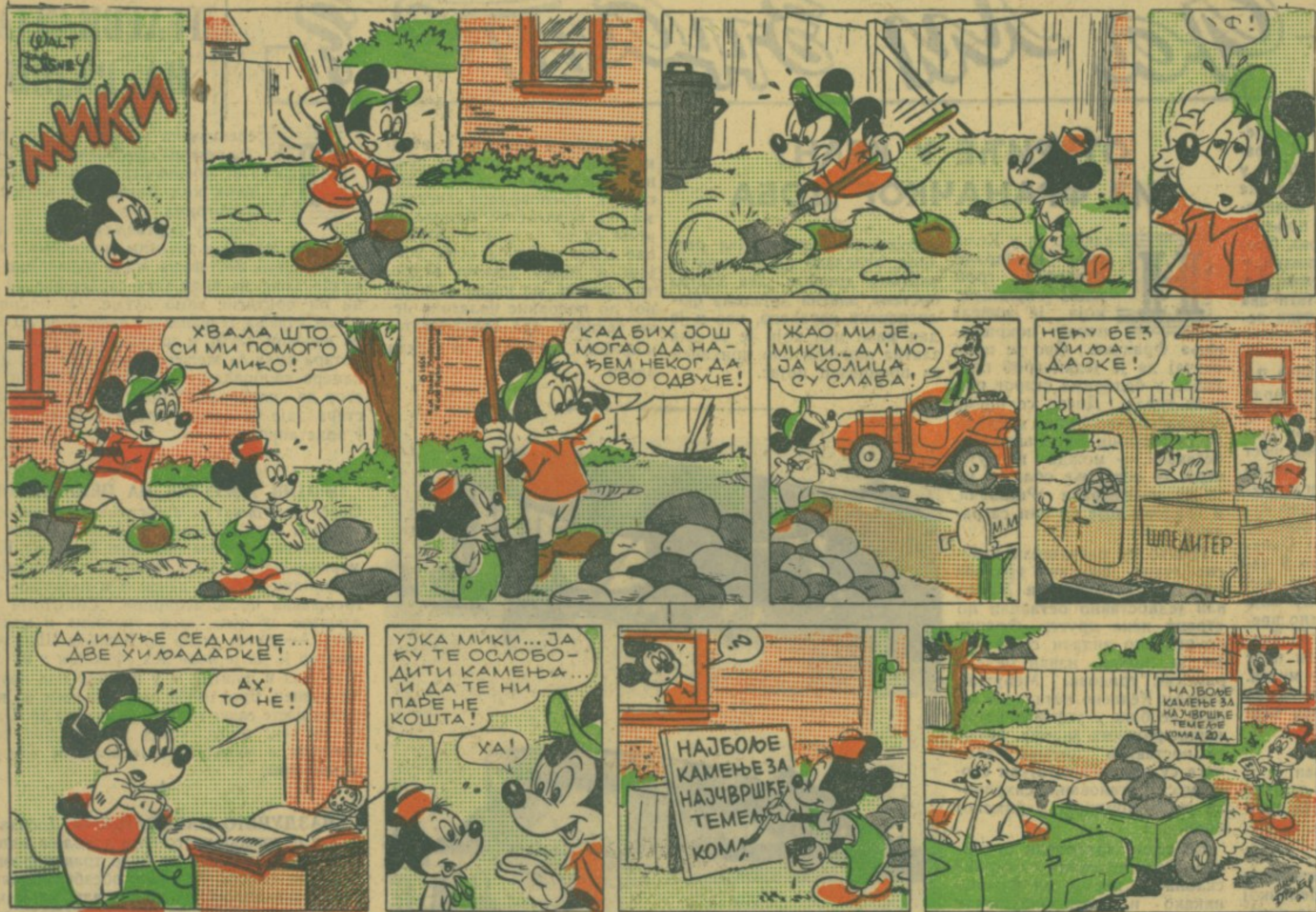
... сваке године у свету се у нашим кућињама и у индустрији потроши 2 милиона тона соли.

...први помен о некој врсти машинског сечења срећемо код Плинија у I веку наше ере.

... птице фазани добили су своје име

према старогрчком имену реке Фазис на Кавказу која се данас зове Рони.

РАЗЛИКА

Ујка Паја грди Влају што није нешто добро урадио, на му каже:

— Е мој драги, Вашингтон је у твојим годинама био први ученик у разреду!

— Да, ујка Паја, али када је био у твојим годинама, он је већ био претседник Сједињених Америчких Држава.

НИЈЕ ВИЧАН АЛИ

Пера Ждера решио да буде мало вреднији, па дошао у једно предузеће и затражио место чиновника. После краћег разговора шеф му је рекао:

— Не могу да разумем: сами признајете да нисте много вешти послу, а тражите плату као да сте прокласна радна снага...

— Па да, баш зато што нисам велики стручњак мени је требати много више напора да постигнем све што се од мене тражи, а ви као што и сами кажете плаћате напор, — одговорно је Пера Ждера убедљиво.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Какав је то парламентарни брод?
Шта је Јарабе?
Ко је био Анаксандрид?
Ко је бимбаша?
Шта је бујатрика?
Шта је бузук?

ОДГОВОР:

ПАРЛАМЕНТАРНИ БРОД је, по међународном поморском праву, онај који се употребљава за превозење парламентарца, за размену заробљеника или вести, за размену становништва које се на основу споразума евакуише итд. Таква брод лови у ратно доба под парламентарном заставом одређеном по споразуму и са исправима. Не сме бити наоружан, нити превозити муницију. Има положај сличан неутралном броду.

ЈАРАБЕ је народни плес у Мексику из 19 века. Развио се из инанског плеса запатеадо. Музика Јарабе је по тем-

ну слична мазурки, а плес приказује како момак следи вољену девојку док га она избегава.

АНАКСАНДРИД са Родоса био је песник средње грчке комедије. Написао је 65 комедија. Први је изнео на сцену љубавну интригу.

БИМБАША (турска реч) је назив за војног команданта: мајора у турској и египатској војсци.

БУЈАТРИКА је грана у ветеринарству која се бави проучавањем болести говеда.

БУЗУК (на турском бузурк, што значи велик) је албанска тамбура са мест челичних жица.

БАЈКА О ЦАРИЦИ САДАНУ

**ЦАР МОРНАРЕ УДВОР ДОЗВА
А ВЕШТИЦЕ СЕБИ ПОЗВА
БАВАРИЦУ - СТАРУ ПРАЗУ,
КУВАРИЦУ А С ЊОМ ТКАЉУ**

СВИ МОРНАРИ ТАД НАСТАЊУ
ДА ГОВОРЕ ЦАР - САЛТАЊУ,
ПУТОВАСМО ЦАРЕ СВИДА
И ВИДЕСМО ТРИСТА ЧИДА!
УСРЕД МОРА, УСРЕД ПЕНЕ,
БЕКУ НЕКАД ПУСТЕ СТЕНЕ,
А САД НЕКАД ВАРОШ ПРАВА,
ГРАД ОЗИДАЊИ КО ТВРЂАВА!
ИСТИНА ЈЕ ОВО ЦЕЛА!
У ТОМ ПРАЗУ РАСТЕ ЈЕЛА!
НА ТОЈ ЈЕЛИ - К'О НА ГРЕДИ
ВЕВЕРИЦА МАЛА СЕДИ
ПА ОРАХЕ ЗЛАТНЕ СЛАДИ
ДИЈАМАНТСКО СРЦЕ ВАДИ...
ОД ТОГ БЛАГА НОВАЦ КИЈУ
ПА ПАЗАРЕ И ТРГУЈУ...
ГРАД ЧУВАЈУ ОД ЗЛОТВОРА
СВЕ МЛАДИЦИ СА ДНА МОРА!
КРШНА, БАРАВА, ЛЕГЛА, ЈАКА
ТРИДЕСЕТ И ТРИ ЈУНАКА!
А КНЕРИЊА - ДАМА ПРАВА
СВЕ-И СВАКОГ ОЧАРАВА...
ЗВЕЗДА ЧЕЛО ЊЕНО
КРАСИ
МЕСЕЦ СТАВЉА МЕЂУ ВЛАСИ
А КАД ПОЧНЕ ДА ГОВОРИ
К'О РЕЧИЦА ДА ЖУБОРИ...
А КНЕЗ ГВИДОМ УСРЕД
КНЕЖЕВИНОМ СИЛНОМ
ВЛАДА!
ПРЕКО НАС СЕ ТЕБИ ЈАВЉА
УСРАНО ТЕ ОН ПОЗДРАВЉА
ПА СЕ НАДА БИГЕ ЗГОДЕ
ДОКИ БЕШ МУ У ПОХОДЕ...-

